

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

Opgericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.



OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang”.



KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD”
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN
moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden
aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.



Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot
den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20,
Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

<p>Hofleverancier van H.M. de Koningin.</p>	<p>N.V. NEDERLANDSCHE IJZERHANDEL Afd. ENTHOVEN Ijzerhandel, Gereedschappen, Complete Keuken- en Badkamer-inrichtingen, enz. VLAMINGSTRAAT 18 - DEN HAAG - TELEFOON 791</p> <p>Speciale Export-afdeeling voor Uitrustingen naar Oost- en West-Indië</p>	<p>Hofleverancier van H.M. de Koningin.</p>
---	--	---

HEEREN
EN
KINDER
KLEEDING

PEEK &
CLOPPENBURG

KLEEDING
NAAR
MAAT

INHOUD: „Oost en West”. Ethisch, toch Practisch. Jaarverslag van de Studie-Commissie over 1919. — De Ind. Week der Leidsche Universiteit. — Losse Opmerkingen. — Een wederwoord aan den heer J. W. Ramaer. — Ingezonden. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften: Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit.-Overzicht. — Suriname. — Curacao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen.

sen en inlichtingen, waarvan een ieder, dit dat wil en noodig heeft, kan gebruik maken. Deze adressen zijn bekend, ook bij den Secretaris der afdeeling 's-Gravenhage, Laan van Meerdervoort 187, Tel. H. 2655.

Over ons orgaan, het „Koloniaal Weekblad”, behoeven wij niet uit te wijden. Het is het eenigst blad in Nederland, dat *wekelijks* een *volledig* overzicht geeft van eigen en vreemde koloniën en van wat op koloniaal gebied in Nederland voorvalt.

De advertenties vormen voor degenen, die uit de Indiën komen en voor hen, die er heen willen gaan, een handwijzer voor goede, betrouwbare adressen, zij vormen als 't ware een voortzetting van onze inlichtingsdienst. Door onze samenwerking met de Directies van de Stoomvaart-maatschappijen „Nederlan”, „Rotterdamsche Lloyd”, „Koninklijke West-Indische Maaldienst” en „Koninklijke Hollandsche Lloyd” ligt het blad ter raadpleging en lezing op de leestafels der 1e, 2e en 3e klasse, zoowel van de uit- als thuisvarende booten. Verder ligt het op de leestafels der voornaamste sociëteiten, hotels, café's en leeszaalen. Geschiedde de toezending

**CHIRURGISCHE INSTRUMENTENFABRIEK
MARTIN LOTH** 210
Westerstraat 14 UTRECHT (Holland)

SPECIALITEIT Complete installatie van Operatie-, Sterilisatie- en Verbandkamers, Instrumentenkisten voor schepen, Plantages en Mijnen

Export O. en W. Indië, Z.-Afrika - Catalog. op aanvraag

Firma KIEWIET DE JONGE
Lange Bisschopstraat 25, DEVENTER.

SPECIALAAL MAGAZIJN VAN
**Huishoudelijke Artikelen
Haarden en Kachels
Tuin- en Serremeubelen.**

<p>Dameskleeding naar Maat en Confectie steeds nieuwe Modellen</p> <p>Regenmantels grote sortering Alleen-verkoop van de ZAMBRENE</p>	<p>Den Haag</p>	<p>Modes uitgebreide collectie Hoeden laatste modellen uit Parijs</p> <p>Rijkkleeding naar Maat</p> <p>Spuistraat 8 166</p>
---	-----------------	---

Venduhuis „HOFSTAD”
HUGO DE GROOTSTRAAT 7 Dir. G. TER HEIDE TEL. HAAG 1623
ONDERNEMERS VAN PUBLIEKÉ VEILINGEN TAXATEURS

N.V. TOT EXPLOITATIE VAN GEMEUBILEERDE WONINGEN
vraagt Gemeubileerde Huizen, heele of gedeelten van Inboedels
te koop tegen hooge prijzen. — Brieven onder No. 215 Bureau v. d. Bl.

CORN. VAN DER SLUIJS
BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.
ALLEEN NOORDEINDE 162^A. TEL. 4782. DEN HAAG.

<h2>De Haagsche Broodfabriek „THEARIO”</h2> <p>Fabriek en Kantoor BILDERDIJKSTRAAT 139</p> <p>levert alle soorten BROOD, LUXE-BROOD, BESCHUIT, KOEK- en BANKETBAKKERSARTIKELLEN.</p> <p>De Haagsche Broodfabriek heeft in ALLE deelen van de stad EIGEN WINKELS</p>		<p>Zij staat sedert 1909 voortdurend onder Controle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.</p>		<h3>Onze Eigen Winkels zijn gevestigd in de:</h3> <table border="0"> <tr> <td>Bilderdijkstraat 143</td> <td>1e v. d. Boschstr. 53</td> <td>Valeriusstraat 72</td> </tr> <tr> <td>Regentesselaan 55</td> <td>Keizerstraat 24</td> <td>Korte Poten 26</td> </tr> <tr> <td>Noordeinde 192</td> <td>Weimarstraat 59a</td> <td>Koningin Emmaplein 6</td> </tr> <tr> <td>Fred. Hendriklaan 189</td> <td>Beeklaan 329</td> <td>Vaillantlaan 39c</td> </tr> <tr> <td>Reinkenstraat 34</td> <td>Bezuidenhout 134</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Theresiastraat 50</td> <td>Trompsstraat 37</td> <td></td> </tr> </table>		Bilderdijkstraat 143	1e v. d. Boschstr. 53	Valeriusstraat 72	Regentesselaan 55	Keizerstraat 24	Korte Poten 26	Noordeinde 192	Weimarstraat 59a	Koningin Emmaplein 6	Fred. Hendriklaan 189	Beeklaan 329	Vaillantlaan 39c	Reinkenstraat 34	Bezuidenhout 134		Theresiastraat 50	Trompsstraat 37	
Bilderdijkstraat 143	1e v. d. Boschstr. 53	Valeriusstraat 72																					
Regentesselaan 55	Keizerstraat 24	Korte Poten 26																					
Noordeinde 192	Weimarstraat 59a	Koningin Emmaplein 6																					
Fred. Hendriklaan 189	Beeklaan 329	Vaillantlaan 39c																					
Reinkenstraat 34	Bezuidenhout 134																						
Theresiastraat 50	Trompsstraat 37																						

Indische Verlofgangers

kunnen thans in een passend milieu

Stenografie en Typen leeren!

Prospectus kosteloos

S. 2594. INSTITUUT **SCHOEVEERS**

Stadhoudersplein 3

H. S. VAN HASSELT

139

Kleermakerij

Noordeinde 94 - 's GRAVENHAGE - Telefoon H. 3158

Middelbare School v. Handel en Administratie,

SWEELINCKSTRAAT 17-19 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT. 130

AVD. A. Bijzondere Middelbare Handelsschool met als onderbouw eene H. B. S. met 3-jarigen cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnen. Zaken gelijkgesteld met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AVD. B. Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus. Eveneens officieel als zoodanig erkend.

De 1e en 2e klasse van de beide inrichtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-jarige cursus eerst beslist hoeft te worden na het aflopen der 2e klasse.

De school wordt ook door Meisjes bezocht.

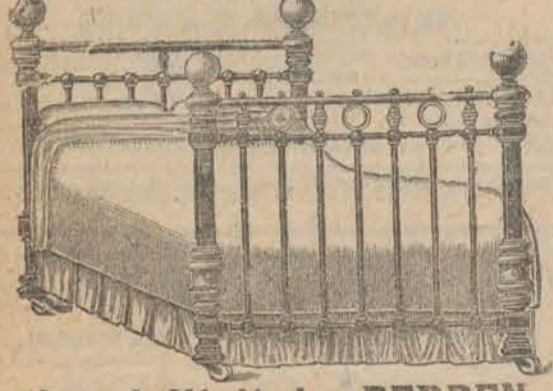
Prospectus en inlichtingen bij den Directeur

F. TILMSTRA.

Th. A. A. SIMONIS,

GROENMARKT 34, over de Prinssestraat.

TELEFOON 2535. DEN HAAG.



Specialiteit in BEDDEN.

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

MAISON VAN HAL

Hofleverancier van H.M. de Koningin 103

Reigerstr. 14 BREDA Telefoon 442

Heerenkleeding
Dameskleeding
Indische Uitrustingen
Uniformkleeding

Lid N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

daaraan jaren lang kosteloos, de nood der tijden dwong ons thans een beroep op de eersten te doen, die met ons doel en streven sympathiseerende, bijna allen nu de abonnementsprijs voldoen. Ook zóó wordt „Oost en West” gesteund.

(Wordt vervolgd).

Namens het Dagelijksch Bestuur uit het Hoofdbestuur,
De wnd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

Jaarverslag van de Studie-Commissie der Vereeniging „Oost en West”, over 1919.

In den loop van het verslagjaar verloor de Commissie hare leden: Dr. Hendrik Muller wegens vertrek en de heer E. F. Grooss, omdat hij aftrad als Secretaris van „Oost en West” en daardoor ambtshalve ophield Secretaris der Studie-Commissie te zijn. De heer Hendrik Muller herdenken wij gaarne als een ijverig lid, dat de vergaderingen trouw bijwoonde en steeds getoond heeft, een warm hart voor de Indonesische studenten te hebben. Zeer noode missen wij den heer Grooss, die zijn taak als secretaris der Studie-Commissie jarenlang nauwgezet waargenomen heeft.

De heer Mr. J. H. Abendanon had wegens vertrek naar het buitenland als Vice-Voorzitter zijn ontslag genomen; na zijn terugkomst nam hij zijn plaats als lid weer in.

Nadat de Commissie eenigen tijd zonder voorzitter en onder-voorzitter geweest was, verklaarden de heeren Oudemans en Professor Snouck Hurgronje zich bereid, respectievelijk die functie op zich te nemen.

Als nieuwe leden werden in den loop van het jaar benoemd mevrouw E. van Deventer-Maas en professor J. Haringhuizen, terwijl als Secretaris optrad de nieuwe wd. secretaris van „Oost en West”, de heer A. J. Gooszen, zoodat de Studie-Commissie aan het einde van het verslagjaar als volgt was samengesteld:

G. J. Oudemans, Voorzitter; Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje, Onder-Voorzitter; A. J. Gooszen, wd. Secretaris; Prof. Dr. A. H. Berkhout; Prof. Mr. D. van Blom; Mr. J. H. Abendanon; Mevrouw E. van Deventer-Maas; Prof. J. C. van Eerde; A. N. J. Fabius; Prof. Ir. J. Haringhuizen c.i.; H. H. van Kol; Prof. Dr. J. J. van Loghem; W. K. Tehupeiory en Dr. H. D. Tjeenk Willink.

Gedurende het verslagjaar werden 3 vergaderingen gehouden, t.w. op 24 Mei, 6 September en 29 November. De vergadering in het eerste kwartaal kon door ontstentenis van Voorzitter en Onder-Voorzitter niet gehouden worden.

In het vorig jaarverslag werd met een enkel woord melding gemaakt van plannen van het „Centraal Comité voor de opleiding van Indische jongelieden in Nederland”, om te Batavia een „Voorlichtingscommissie voor de opleiding van Indische jongelieden in Nederland”, kortweg „Indische Commissie” genaamd, te stichten. Aangezien de pogingen daartoe o.a. door de gebrekkige postgemeenschap, als gevolg van den oorlog, en ook door verschil van meening over eenige artikelen van het door het Centraal Comité alhier opgestelde reglement, niet voldoende voortgang hadden, werd dezerzijds bij schrijven van den voorzitter van 8 Juni 1919, No. 43, aan Zijne Excellentie den Minister van Koloniën verzoekt, den Gouverneur-Generaal uit te noodigen, de leden der Indische Commissie te benoemen. Hierover was aan 't eind van het verslagjaar nog niets naders bekend.

Van het aanbod van het Centraal Comité, om / 500.— naar Indië over te zenden, ten einde de Indische Commissie in staat te stellen eventueel noodige uitgaven te doen, is tot heden geen gebruik gemaakt.

Met de benoeming van een alleszins bevoegd persoon, die de aanraking met de uitgezonden jongelieden zoude onderhouden en als het ware hun raads- en vertrouwensman zoude zijn, is de Studiecommissie zeer goed geslaagd in den persoon van den heer Hietink, oud-directeur van een opleidingschool voor Inlandsche ambtenaren. Deze bepaalde zich niet alleen tot de door de „aangesloten vereenigingen” ondersteunde jongelieden, doch zoekt ook vele andere in Nederland studeerende jongelieden uit Oost- en West-Indië, ook Chineesche en Amboinesche, op en steunt hen met raad en daad waar hij kan. Hij werd tevens uitgenoodigd de vergaderingen van de Studiecommissie bij te wonen, waarin hij verslag uitbrengt van zijne werkzaamheden. Op verzoek van het Ministerie van Koloniën oefent hij ook toezicht uit op de Inlandsche ca-

detten van Alkmaar en Breda, waarmede, naar het bleek, een zeer nuttig en noodig werk verricht wordt, o.a. om voor het logies der cadetten in de vacantes te zorgen, aangezien zij dan niet op de militaire scholen kunnen blijven.

Op de vergaderingen werden verschillende vraagstukken omtrent opvoeding en uitzending naar Europa van Indische jongelieden grondig besproken. Verschillende voorstellen zullen aan Zijne Excellentie den Minister van Koloniën worden gedaan, die echter nog niet zoover gevorderd zijn, om ze in dit jaarverslag reeds te bespreken.

Het Centraal Comité zond, naar aanleiding van de uit Indië ontvangen bemerkingsen, een gewijzigd reglement in, dat echter bij de behandeling in de vergadering van 6 September geamendeerd en ter nadere goedkeuring aan dat comité teruggestuurd werd.

Wat het aantal Indische studenten betreft, na het einde van den oorlog is dit sterk toegenomen; tot haar voldoening kan de commissie vaststellen, dat de later aangekomen jongelieden over het algemeen hun taak ernstig opvatten.

Van de reeds vroeger hier vertoefenden slaagden er in 't verslagjaar vier voor arts (waarvan een gepromoveerd), één voor ingenieur, één in de rechten, één voor dr. in de wiskunde, één voor tropisch landbouwkundige, één in het eindexamen en twee voor het voorbereidend examen van den Indischen dienst.

Den Haag, 2 Februari 1920.

De Studie-Commissie van Oost en West:

De Voorzitter,
J. OUDEMANS.
De wd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

Firma A. L. J. en W. DE HAAS

184

Yleeschhouwer  Hofleverancier

Wagenstraat 35a, 'S-GRAVENHAGE, Tel. H. 882

De „Indische Week” der Leidsche Universiteit.

Wij staan wederom in het teken der Indische weken aan de Hooge Scholen, welke ten doel hebben bekendheid met en belangstelling in Nederlandsch-Indië bij de Nederlandsche studenten te bevorderen door voordrachten over allerlei onderwerpen, die op onze koloniën betrekking hebben.

De Leidsche Universiteit begon; deze week hebben zij plaats en te Groningen en te Rotterdam. Jammer dat deze twee samenvallen en wij dus, waar men slechts op één plaats tezeldertijd aanwezig kan zijn, ons tot Groningen zullen moeten bepalen. Een betere regeling, waardoor belanghebbenden van buiten af de Indische weken, waar dan ook gegeven, kunnen volgen, ware aan te bevelen.

In de Leidsche week heeft de „griep” ingegrepen zoodat het vastgestelde programma niet kon worden gevolgd en de voordracht van den heer Gonggriep, Lector aan de Ned. Handelsschool te Rotterdam, moest uitvallen.

Maandag 15 Maart, om 1.30 nam., opende de rector magnificus Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis in het Groot Auditorium de Indische week. Nederland en zijn Koloniën zijn in verschillende opzichten, en niet het minst voor den man van wetenschap, innig verbonden. Het is voor den afgestudeerde, die het leven intreedt met eene enghed van inzicht, bevorderd door de verregaande specialisatie van onzen tijd, noodzakelijk, dat ook tropisch Nederland binnen zijn gezichtskring worde gebracht. Voor onze koloniën geldt in hooge mate, dat zij naast een schoone veld voor wetenschappelijk werkgunstige materiele bestaansvoorwaarden bieden; een niet geringe reden om met tevredenheid werkzaam te zijn.

Hierna voerde Dr. A. van de Sande Bakhuijzen, Consul-Generaal van Nederland te Singapore, het woord over: „Nederlandsch-Indië bij de beroepskeuze.”

Het is in Indië een dagelijks geuite klacht, dat men in Nederland zoo weinig weet van de koloniën en, wat erger is, er zoo weinig belangstelling voor toont, dit laatste als een gevolg van het eerste.

Aan het onderwijs hier te lande kleeft de fout Indië te weinig recht te doen wedervaren.

Spr. schetst de ligging van Insulinde, waarlangs alle groote verkeers- of liever vaarwegen loopen. Wij liggen er niet rustig, doch timmeren er aan den weg. Hoe wij aan den rol van overheerscher kwamen zal spr. laten rusten; we zijn er en dat legt groote en zware verplichtingen op. Wij hebben daartoe onze jonge en beste krachten er heen te zenden. Bij vergelijking met Britsche en Fransche koloniën kunnen wij den toets doorstaan. Dit is een voordeel. De formule op grond waar-

J. P. FLECK - Utrecht

171

Lijnmarkt 19 - Intercomm. Telefoon 1078

COMPLETE WONINGRICHTINGEN
Behangerij Stoffeederij
... Matrassen en Beddenfabriek

ALLE SOORTEN DEKENS MOTZUIVERING

's-Gravenh. Muziekschool
„DE TOONKUNST“
 Prins Mauritsplein 21 Tel. S. 477
 Spreekuren dagelijks van 10-1 en 2-6 uur.
 Directeur: JAMES ZWART.

Behalve volledig onderricht aan Dilettanten en Eerstbeginnenden, ook gelegenheid tot Vakstudie.
DAGELIJKS KUNNEN AANMELDINGEN GESCHIEDEN.

Klavier, Orgel, Solozang, Viool, Alt, Cello, Compositie, Dirigeerkunst: 1 uur per week f 80.—; 2 uren per week f 150.— per jaar. Samenspel f 40.—; Harmonie en Contrapunt f 50.—; Muziekgeschiedenis f 25.—; Voordrachtskunst en Declamatie f 50.—; Meth. Spreken f 50.—; Fransch, Duitsch en Italiaansch f 50.— p. j. Orkestklasse 1 maal p. w. 2 uren, voor leerlingen der school f 10.—; leerlingen buiten de school f 15.— p. j. Het onderricht wordt uitsluitend door eerste, gediplomeerde krachten onderwezen; de leerlingen worden individueel behandeld; het geheel staat onder voortdurend toezicht van den Directeur, die alle verantwoordelijkheid voor de te geven lessen draagt, waardoor steeds de beste resultaten worden bereikt. 323
VRAAGT PROSPECTUS!!!

van op de Parijsche conferentie aan Duitschland zijne koloniën werden ontnomen geeft te denken. Koloniaal beheer is voorgedij, waarin wij ons moeten laten leiden door de belangen van Insulinde alleen. Oost-Azië, Indonesië is nog onmondig, de ganstige levenswaarden daar leidden er toe. Voor onze jongelieden ligt er een ruim arbeidsveld. Insulinde heeft een belangrijk deel der wereldproductie in beheer. Hierdoor heeft Nederland een stem in het wereldkapittel en in vele zaken. Spr. wijst op het Britsche beheer, hoe het vrede, orde en voorspoed bracht in de Federated Malay States, de Straits. Hoe van Heutsz en Snouck Hurgronje den basis legden voor ons gezag over Sumatra. Op dezen weg moeten wij voortgaan en, buitenlandsche en binnenlandsche stokebranden ten spijt, rustig voortwerken. Ons ideaal zij, de koloniën op te leiden tot zelfstandigheid. Insulinde geeft zich rekenschap van hetgeen in zijn omgeving geschiedt. Wij moeten het Aziatisch standpunt doorgronden. Niet als vroeger de present-kaasjes, doch de besten moeten naar Indië gaan.

Ook Insulinde maakte gedurende den oorlog zorge-lijke tijden door, maar door de omstandigheden hoe langer hoe meer van Nederland gescheiden, moest het zelve het initiatief nemen en werd zelfstandig. Direct contact werd verkregen met Amerika, Japan, enz., waardoor belangrijke bezuiniging verkregen werd. Uit den landbouw, uit de cultures, zijn de middelen te putten tot ontwikkeling der bevolking. Europeesche krachten zijn hiervoor noodig. Niet alleen vakkundigen, doch ook gestudeerden, het intellect. Spr. geeft treffende voorbeelden van het wisselen van carrière, de in het individu sluimerende krachten kunnen er zich uiten en tot ontwikkeling komen, buiten het keurslijf van den norm. Insulinde is 't land der onbegrensde mogelijkheden!

Daarna werd geschetst, wat op het terrein van rubber, thee-, tabak- en koffie-cultures wordt gedaan. Er zit leven in de brouwerij!

Moet men ons land niet dankbaar zijn, dat de rector-magnificus prof. Nieuwenhuis, Snouck Hurgronje, Cremer, van Heutsz, Colijn, Vissering en van Aalst hun kennis in de koloniën opdeden en haar waarde bewezen?

Vindt gij — aldus richtte hij zich tot de studenten — in hun carrière ook niet een bemoediging om zulk een voorbeeld eens te volgen?

Spr. besloot met een opwekking tot de studenten om ter dege te overdenken, welke verplichtingen ze tegenover Insulinde hebben en wat schitterende kansen dat land bereid is den studenten te geven.

Daarna hield Dr. J. Th. Terburgh, sous-chef van den burgerlijken geneeskundigen dienst in Ned.-Indië in het Botanisch Laboratorium eene lezing met lichtbeelden over: „De gezondheidstoestand der Inlandsche bevolking op Java en Madoera“. Spr. bepaalde zich tot deze eilanden, omdat van de buitenbezittingen in dit opzicht nog te weinig bekend is. Waar nog geen statistieken te leveren zijn, uit gebrek aan geneeskundigen, moet men afgaan op de sterftecijfers, die sedert de jaren 1908 werden verzameld, hoewel die niet geheel juist zijn, omdat er nog geen burgerlijken stand is en niet alle gevallen worden aangegeven. Het is niet juist, dat de gezondheidstoestand ellendig zou zijn, al is dit zoo op enkele plaatsen, de algemeene gezondheidstoestand is bevredigend en beter dan in Britsch Indië en de Philippijnen. Evenals in Panama en de Philippijnen wordt in Indië de hand aan den ploeg geslagen. Het gemiddeld sterftecijfer is 20‰, wat voor 20 jaar in Nederland ten plattelande ook nog het geval was. Hoe zou de groote en geregelde volkstoename in 40 jaar gestegen van 19½ tot 33 miljoen, te rijmen zijn met een ongunstigen gezondheidstoestand?

Met verschillende graphieken wordt aangetoond het stijgen van het sterftecijfer bij epidemieën en bij plaatselijk onhygiënische toestanden en de daling, wanneer daarin verbetering werd gebracht.

Met lichtbeelden, grootendeels ook voorkomende in „Kromo Blanda“ van den heer Tillema, werden die ongunstige toestanden gedemonstreerd, doch ook de verbeteringen. Deze houden echter verband met de beschikbaar gestelde gelden en de ter beschikking komende werkkrachten. Op grond daarvan verzet spr. zich tegen de zoo dikwerf geuite onwelwillende kritiek. Personeel is in Indië noodig. Dat is onder u aanwezig. Gaat naar Indië. Ge zult niet terugkomen met goud beslagen, doch voldaan over hetgeen ge er hebt gepresteerd, eindigde spr., zich tot zijn hoorders wendende.

16 Maart hield Raden Mas Arjo Soerjo Poetro in het Groot auditorium van het Academisch gebouw eene

3) Zie onze leestafel Heulstraat.

voordracht over: „Het karakter der Javaansche muziek“.

Spr. releveert, dat dit ontleend wordt aan de levensbewogenheid van hen, die ze produceeren. Muziek is eene uiting van het dagelijksch leven en zal er nimmer uit verbannen worden; zij is een uiting van het sentiment, het inwendige leven.

Men onderscheidt harmonische en niet-harmonische muziek. De rein-harmonische muziek heeft haar bepaalde intervallen, d.i. toonsverhoogingen, 7 tonen. De Javaansche muziek met haar 5-deelige toonladder is niet rein-harmonisch, doch is ze daarom onwelluidend?

In het Javaansche vijftonige stelsel heeft men noch mineur, noch majeur, doch rythme, de matig rythmische snelheid, als b.v. bij het welkomstlied, het versnelde rythme, als het tempo van stroomend water, om strijd en heftige gemoedsbeweging uit te drukken.

Bovendien kent de Javaan bij den solozang het metrum of maatvrije rythme.

Ook liet spreker door een gezongen voorbeeld duidelijk uitkomen, hoe langzamerhand de oorspronkelijk Arabische gezangen, thans in de Moskeeën vervangen zijn door verjavaanschte zangwijzen. En naar aanleiding hiervan gaf de spreker een duidelijke uiteenzetting van de rythmische hoedanigheid der Javaansche muziek door middel van de notenteekens en maatvormen uit de Hindoemuziek afgeleid en ter verduidelijking voor de toehoorders met Javaansche en Europeesche noten-teekens enz. aangehouden.

De Javaansche muziek past zich aan aan de natuur. Uren lang kan men er naar luisteren.

Spreker bracht vervolgens nog naar voren het feit, dat een Javaansch orkest niet optisch (dus door een maatslaanden dirigent), maar door den orkestmeester door middel van den handtrom, dus phonetisch, gedirigeerd wordt, waardoor de danseressen en dansers de maatgolven gemakkelijker volgen kunnen; dit ter verduidelijking van de zeer ongelijkmatig aangebrachte rustpunten in de Javaansche muziek. (Game-lang).

De Javaansche muziek heeft meer dan de Hindoesche en Chineesche zich voor de poorten van Europa doen hooren en is een nieuw verschijnsel voor de moderne Europeesche muziek-aesthetiek.

De voordracht werd verduidelijkt door phonetische en instrumentale demonstraties.

17 Maart hield Dr. N. H. Swellengrebel van het Instituut voor tropische hygiëne te Amsterdam, in het Groot Auditorium eene lezing over: „De malaria in Ned.-Indië“. Spr. schetst de beteekenis van de malaria voor Ned.-Indië, vooral als zij epidemisch optreedt, en een der belangrijkste factoren voor de vermindering der volkskracht is. De malaria wordt door eenige soorten van anophelis van mensch op mensch overgebracht. Alle broedplaatsen der anophelis te doen verdwijnen is onmogelijk. Het terrein is te groot; de omstandigheden werken niet genoeg mede. De behandeling in het groot met kinine van allen, die malaria-parasieten in hun bloed hebben, is ook niet toe te passen. Wat ook werd en wordt gedaan, men is op het gebied der malariabestrijding nog in het stadium van proefnemingen. Spr. waarschuwt tegen te hoog gespannen verwachtingen. De reserve tegenover de malaria-bestrijding in acht genomen blijkt juist en verstandig geweest te zijn. Nu kan en moet iets gedaan worden, al is men van het resultaat niet zeker.

Daarna kwam aan het woord Mgr. M. J. D. Claessens te Sittard, die sprak over: „De katholieke missie bij de oermenschen van Nederlandsch Zuid-Nieuw-Guinea.“

Spr. heeft gedurende zijn 30-jarig verblijf als missionaris in de tropen Indië lief gekregen. Hij wil de Marindineezen schetsen om aan te toonen hoeveel er nog te doen valt om die lieden uit hun barbaarsheid op te heffen. Van hun voorgeschiedenis is weinig bekend. Als een groote volksstam, ganschelijk verschillende van de overige volksstammen van Nieuw-Guinea, leven zij ter Zuidkust. Spr. schetst dien stam in bijzonderheden. Hun beschaving is in alle opzichten primitief. Doch al zijn het koppensnellers, menscheneters, kinderroovers en bloedwrekers, de menschen zijn beter dan hun daden. De man eet veel, drinkt veel, jaagt veel en laat zijne vrouw werken. Tegen het koppensnellen en andere barbaarschheden is de Regeering straffend opgetreden, doch beter is het den ondergang van dat volk tegen te gaan door het stichten van scholen en het onderbrengen van de goedgezinden onder hen in concentratiekampen.

Spr. gaat na hetgeen er sedert 1905 door de missie is verricht, maar veel valt er nog te doen. Steun van de Indische Regeering voor dit missiewerk wordt niet verstrekt, maar het werk blijft niettemin schoon en de missionarissen hadden voorloopig veel succes. Toen

Firma H. RAHR, Utrecht
 AGHTER ST. PIETER 4 TELEFOON 443
 OPGERICHT 1835. 301

Piano- en Muziekhandel.

THE PH. VAN OMMEREN
CORPORATION OF NEW-YORK
 New York, San Francisco (Cal.),
 42 Broadway. 64 Pinestreet.

belast zich met:

Expeditie :: Assurantie
Opslag van goederen, enz. enz.

Nadere inlichtingen worden gaarne
 verstrekt door

150

PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

N.V. Brood- en Beschuitfabriek
„DE OUDE VETTE HEN“
DEN HAAG
 bij het Stadhuis
*Alle soorten Brood, Beschuit,
 Banket, enz.*
Lunchroom - Tea-Concert
 219

Naamlooze Vennootschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
 voorheen P. J. JANSEN.
Eenig adres: Koninginnegracht 1^D.
 (over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage. 179
 Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852
Auto's voor Trouwgelegenheden
 en Maand-Auto's
Dag en Nacht geopend

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP
1/2 DE ERVEN H. VAN DIJK
 Hofleveranciers van wijlen Z.M. den Koning
Nieuwe Gracht 6 - Tel. 3416
UTRECHT
*Leveranciers van Burger, Militaire-
 en Marine Kleding* 209
Indische Uitrustingen
 Reiziger door het geheele land te ontbieden.

VOORHANDEN EEN GROOTE KEUZE:
 Romans, Jongens- en Meisjesboeken, Prentenboeken. 176
 Kantoor-, School-, Schrijf- en Teekbehoefden.
 Spoedige levering van alle Studietoeken, Tijdschriften en
 Modeplaten.
 Lezenbibliotheek in 4 talen. Advertentie-Bureau.
 BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, Weimarstraat 16a b.d. Suizekade
 Telefoon 3213 DEN HAAG

Adverteeren doet verkoopen

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuifabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163



Beveelt zich bij Uwe
Leden aan.



Behalve GOED BROOD
wordt U een dividend
van 5 % gewaarborgd.

124

VEREENIGINGEN! Voor het projecteeren op
Lezingen wende men zich tot
A. M. A. SUSAN, Foto-Handel
Regentesselaan 108, DEN HAAG, Tel. 6757
LEVERING VAN LANTAARNPLAATJES
VAKKUNDIG AFWERKEN VOOR AMATEURS
FOTOGRAFISCH ATELIER
Men lette op het juiste adres.

**INDISCHE
UITRUSTINGEN**
VOORDEELIGST
ADRES:
**AU BON
MARCHÉ**
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

Adverteeren doet verkoopen.

Met beroemde merk
MIS MASTER'S VOICE
GRAMOPHONES
EN PLATEN IS STEEDS IN DE GROOTSTE
KEUZE VOORHANDEN BIJ

LET WEL
WILLEM SPRENGER.
Agent der Gramophone Comp. Ltd.
PASSAGE 46. DEN HAAG. TEL. 3778.

kwam de tegenslag. De aanraking met de vreemden die Ned. Zuid-Nieuw-Guinea binnendrongen bracht het bederf. Afschuwelijke ziekten drongen binnen en bedreigden dit natuurvolk met den ondergang. Dit moet worden tegengegaan. Nederland moet hier door daden toonen zijn roeping te begrijpen en hier redding brengen, wil men later niet behoeven te zeggen: „Hier woonde weleer de volksstam der Marindineezen.“

18 Maart hield Dr. A. Pulle, hoogleeraar aan de Rijks-universiteit te Utrecht, in het Botanisch laboratorium, eene lezing met lichtbeelden over: „Rumphius, Junghuhn en de Flora van Nederlandsch-Indië“. Rumphius en Junghuhn vullen elkander aan als onderzoekers van de flora onzer koloniën. Hoewel beiden Duitschers, zijn zij door ambt en werk Nederlanders geworden en in dienst van hun wetenschap gestorven. Spr. schetst den levensloop van Rumphius, die als koopman der V. O. C. op de Noordkust van Hitoe op het eiland Amboina, in het fort Rotterdam, te midden zijner onderzoekingen blind werd. Naar Ambon overgeplaatst, werd zijn huis het middelpunt van hem van alle zijden toegezonden curiosa. Daar werkte hij met behulp van zijn zoon en anderen voort. In 1674 werden bij een aardbeving zijn vrouw en dochter gedood. In 1687 gingen bij een grooten brand zijn verzamelingen, boeken en platen te loor, alleen uit zijn aantekeningen moest alles weder worden opgebouwd. Zoo ontstonden zijne werken: het Ambonsch kruidboek, de Ambonsche Rariteitenkamer en het Ambonsch Dierenboek. In 1692 naar Holland gezonden gingen de manuscripten te loor, doordat het schip, dat ze overbracht, in den grond werd geboord. Opnieuw aan den arbeid, tot zijn zoon in 1697 met de manuscripten te Amsterdam aankwam. Eerst 34 jaar na Rumphius dood (1702), in 1736, werden beide eerst genoemde boeken, het derde ging te loor, door prof. Burmann te Amsterdam uitgegeven en vormen thans nog de wetenschappelijke basis der Indische flora.

Junghuhn (1809—1864) is in vele opzichten een tegenhanger van Rumphius, zoowel wat werkwijze als wat karakter betreft. Spr. schetst dan in het kort Junghuhn's levensloop, zijn Sturm- und Drangperiode, zijn gevangenschap en ontvluchting, om uitvoeriger te spreken over J.'s planten-geografisch werk, neergelegd in het beroemde boek „Java“, in 1854 verschenen en nog steeds een onovertroffen standaardwerk op het gebied van de planten-geografie.

Junghuhn excelleerde door scherp waarnemen en de kunst dat weer te geven. Zijne verdeling van Java in hoogtezones is nog onaangetoonden. Hij was de Humboldt van Java.

Spr. wekt zijne toehoorders op de voetstappen van verdienstelijke mannen als Rumphius en Junghuhn te volgen. Ook voor hen ligt nog een ruim arbeidsveld open.

Daarna hield Dr. J. W. Gunning, zendingsdirecteur te Oegstgeest, eene lezing over: „De Protestantsche Zending in Nederlandsch-Indië.“

Wij verwijzen hiervoor naar onze artikelen over de lezingen: „De betere kennis van de Protestantsche Zending in Nederlandsch-Indië“, uitgesproken bij de Indische week der Technische Hoogeschool te Delft (Kol. Wbl. van 30 October 1919, No. 44) en „Christelijke Zending of Neutrale Beschaving“ (Kol. Wbl. van 4 Dec. 1919, No. 49).

19 Maart werd de Indische week besloten met een voordracht met lichtbeelden over: „De Hindoe-Javaansche kunst“ in het Botanisch Laboratorium.

Spr. gaf aan, dat het ontstaan der Hindoe-Javaansche cultuur, die van 't begin onzer jaartelling tot het einde der 15e eeuw in een groot deel van den Archipel de heerschende is geweest, in het duister ligt. Eerst sedert de 8e eeuw is haar ontwikkeling te volgen, waarbij het Indonesisch element op den voorgrond treedt, vooral in Midden-Java. Hoewel daardoor veel verloren ging, werd zij een nationale kunst van het volk. In het bijzonder blijkt dit uit de ornamentatie, waarbij de tradities der Hindoes zijn losgelaten.

Ook werd aangetoond, dat van de teksten, die aan de heiligdommen in beeld werden gebracht, oorspronkelijk de religieuse strekking het voornaamste was, maar gaandeweg alleen hun waarde als decoratief element in aanmerking wordt genomen.

Aan de hand van een groot aantal lantaarnplaten lichtte spr. den ontwikkelingsgang der Hindoe-Javaansche kunst nader toe.

Hiermede waren de reeks der voordrachten afgevoerd. Bij het zien der reuzenwerken, overviel ons, evenals bij het aanschouwen der pyramiden in Egypte, de gedachte aan al het leed, het zweet en bloed, dat aan die zoo merkwaardige overblijfselen uit een grauw verleden toch immer kleven.

De rector-magnificus, prof. dr. A. W. Nieuwenhuis,

hield ter sluiting nog een korte toespraak, waarin hij zijn vreugde uitdrukte over het welslagen der Leidsche Indische Week en allen die daaraan hadden medegewerkt dank bracht.

Na afloop werd in de Stadsgehoorzaal vanwege het Indonesisch Verbond van Studeerenden vertoond het Javaansch schimmentooneel „Warjong Koelit“, fragment uit het verhaal van de verdwijning van prinses Reino Herowati of de goocheltoeren van Kyahi Semar. Raden Soerjoe-Poetro gaf daarbij een vertolking en toelichting van den tekst. De vertooning werd opgeleust door wajangmuziek.

Jammer, dat de Westersche zon het doek van voren belichtte, zoodat de „blantjong“ niet in staat was de schaduwen der poppen op het scherm te voorschijn te doen komen. De schimmen waren daardoor meer dan schijnachtig. Men heeft toen echter den goeden wil voor de daad te nemen en nam dit ook, blijkende uit den schoonen krans en de prachtige bloemstukken, den heer Soerjo Poetro verleend. G.

Losse Opmerkingen.

XVII.

In de „Beweging“, het orgaan van de Sarekat-Hindia (Nationaal-Indische partij), lees ik het volgende:

„Kowe“. — Een onzer partijgenooten, dr. T., zit in de expres van Soerabaja naar Kertosono. Op het station Goebeng voorzag hij zich van wat lectuur; nam ook „het Weekblad voor Indië“ mee.

Tegenover hem in de coupée zit een als heer gekleed Europeaan.

Als dr. T. zijn weekblad ter zij legt, vraagt de tot heer vermomde:

„Apa saja boleh lihat kowe-poenja soerat chabar?“¹⁾

En met strekt hij er de hand reeds naar uit.

Onze dokter brengt zijn weekblad rustig buiten het bereik van de blanke hand, kijkt den snuiter rustig aan en zegt dan eindelijk rustig:

„Tidah boleh. Kenapa kowe tidah beli soerat chabar sendiri? Goewa djoega beli. Lain dari pada ini, lebi baika kowe bitjara belanda sadja, sebab kowe tidah bisa bitjara melajoe jang pantes.“²⁾

Hilariteit bij de omgeving. De vermomde heeft zich een andere zitplaats uitgezocht.

De goede manier geweest.

Dat was niet bepaald Oostersch-beleefd van dien dr. T.! Dat heb ik wel eens anders meegemaakt.

In 1901, een paar maanden in Indië en nog vol Maleische grammatica en poëzie — zat ik in den trein tegenover een Inlander en vroeg:

„Zègh, akoe minta korèk!“

De man zei niets, glimlachte vriendelijk en hield netjes een vlammetje voor mijn cigarette.

„Kowe maoe djoega satoe?“³⁾

Beleefd hoofdschudden.....

Een poos later komt de conducteur binnen en vraagt aan den Inlander:

„Mana kowe-poenja kaartjes?“⁴⁾

Waarop het antwoord: „Als 't u belieft, mijnheer!“

De conducteur voelde blijkbaar de terechtwijzing en kreeg een kleur.

Ik, een oogenblik later: „Spreekt u Hollandsch?“

O, dat heb ik niet geweten!“

Stilzwijgend-glimlachend-toestemmend knikje.

Weer een oogenblik later, geïrriteerd door die hautaine stilzwijgendheid: „Waar werkt u?“

Antwoord: „Saja regent Semarang sadja!“⁵⁾

„O!.....“, en meteen verborg ik mij in m'n hoekje achter mijn leesboek, wel niet goed beseffende wat een regent eigenlijk was, maar niettemin be-

¹⁾ Mag ik jouw krant inkijken?

²⁾ Waarom koop jij er zelf geen? Ik (goewa is heel plat!) heb 'm óók moeten koopen! En bovendien mocht jij maar liever Hollandsch spreken, want behoort lijk Maleisch ken jij niet!

³⁾ Ik verzoek 'n lucifer.

⁴⁾ Wil jij óók een cigarette?

⁵⁾ Waar is jouw kaartje?

⁶⁾ Ik ben slechts de Regent van Semarang.

N.V. Autogarage „CITO“
Schenkweg 7 - 's-GRAVENHAGE, - Tel. H. 6290

Luxe Verhuur-Auto's

N. LOEB = DEN HAAG
NOORDEINDE 109-111
KLEEDING EN MEUBILEERING
OP TERMIJNBETALING

Zeehaboe's en Jongens beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

grijpende dat ik een danig beroerd figuur had geslagen.

Dicht bij Semarang gekomen, begon de Regent een gesprek met mij, waarin hij o.m. liet uitkomen dat hij mij mijn brabbeltaaltje volstrekt niet kwalijk nam, omdat hij aan mijn koffertje — met Lloyd-etiquette — zag dat ik nog niet lang in d'n Oost was!

Bij het verlaten van den trein werd ik er nog even aan herinnerd, dat ik verzuimd had mij voor te stellen, door een blik naar dat koffertje en de minzaam uitgesproken woorden:

„Dag mijnheer V., 't is me héél aangenaam geweest!”

Voortaan was ik wat voorzigtiger met het aanspreken van „Inlanders”.

En..... ik geloof, dat de terechtwijzing van den Regent scherper en doeltreffender was dan die goede manier van Dr. T.

* * *

Uit correspondenties aan de Indische bladen kan men lezen, dat momenteel in Solo tegen f 3 à f 4 kinderen te krijgen zijn, die door moeders uit de streken van Wonogiri te koop worden aangeboden, omdat zij door voedselnood en dure prijzen den geheelen dag moeten arbeiden en zij die kinderen daardoor niet meer kunnen verzorgen.

Een familielid van den correspondent van de „Nieuwe Soer. Crt.” kocht onlangs drie kinderen voor een tientje!.....

Het was niet voor niemendal, dat de Indische Regeering in den Volksraad — tijdens en na de actie van „Insulinde” in het Solosche — toegaf, dat de toestanden daar „rot” zijn.....

En toch wordt er in midden-Java geld genoeg verdiend..... óók door talrijke schatrijke inlandse handelaren.

Wat zou b.v. de onlangs te Semarang overleden inlandse millionaire Tasripin, die een slordige 45 miljoen achterliet, hier niet een prachtige „Tasripin-stichting” hebben kunnen grondvesten!

En..... voor het aanstaande huwelijk van den Prang-Wedono met de dochter van den Sultan wordt, blijkens berichten in de Indische pers, slechts f 150.000 (anderhalve ton) uitgetrokken voor feestelijkheden!

* * *

Wanneer de heer Aaij eens kennis neemt van het stuk, getiteld: „Arbeiders- en Loonbeweging op Java”, van de hand van Dr. R. Broersma, voorkomend in het ochtendblad A van de „N. R. Ct.” van 20 Maart, en dan daarin leest:

„Het baat niet, zoo men nu loonen van 25 cent per man en per dag brengt op 30, die van 30 op 35 enz. tot misschien 50 cent voor heel enkele streken. Waar men met een organisatie heeft te doen, die, hoe men er over denke en hoe men de leiders schatte, uitvoert wat zij van plan was, kunnen partieele verhoogingen, nu hier dan daar ietwat incidenteel aangebracht, niet baten.”

dan zal hij mij ten goede houden, dat ik aan zijne uitnodiging, om de namen der ondernemingen te noemen waar de door mij gesignaleerde lage loonen worden uitbetaald, niet voldoe. De lijst zou dan — om niet onbillijk te zijn — veel te lang worden.

Mijne opmerking dienaangaande was volstrekt geen „terechtwijzing”, maar eenvoudig een „aanvulling”.

En de spontane verontwaardiging van den heer Aaij over die lage loonen zou aanleiding geven tot de veronderstelling, dat Z. Ed. vermoedelijk niet voldoende op de hoogte is.

* * *

In een hoofdartikel in het Indische N. v. d. D., de kampvechter voor het behoud van Indië als „bezitting”, wordt het begrotingsrecht voor Indië besproken en onder meer betoogd, dat de wijze staatsleden vergeten dat de Europeesche arbeidsbeweging een halve eeuw noodig heeft gehad om zich te ontwikkelen.

Een staaltje van dezen betoogtrant:
Zou men nu werkelijk denken, dat die beweging, die

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS. WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw, Piet Heinplein, Tel. {1587 / 1588} 123
Bijkantoor: DEN HELDER, Hoofdgracht 37, Tel. 83.

in Indië niets anders is dan het drijven van enkele, misdadige renegaat-Europeanen, nageaapt door wat wormstekige Inlandsche voormannen, ook hier tot een dergelijke hoogte en macht is gekomen?

„Gelukkig is hun macht feitelijk nog maar zeer klein!” roept de spreekbuis van de reactie triomfantelijk uit.

Niet willende of niet *kunnende* inzien, dat die geringe feitelijke macht zich uitstrekt over groote, minder ontwikkelde massa's, die moeilijk, zéér moeilijk, door hunne leiders in bedwang zijn te houden.

En dat het voortdurend beleedigen, uitschelden en prikkelen van die leiders de daardoor meer en meer wassende „rassenhaat” overgeplant op die massa's, welke rassenhaat, ontstaan en gevoed door westersche superieuriteitswaan, onvermijdelijk leidt tot een geweldbotsing tusschen Oost en West, tusschen blank en bruin, waarbij blank zoowel als bruin het gelag moet betalen..... misschien wel aan geel.....

Voor wie valt over de uitdrukking superieuriteitswaan en inderdaad en oprecht geloof aan een werkelijk bestaande superieuriteit, waag ik het hier te vragen, wat er op den duur geschiedt, wanneer men een groep menschen, die honderd maal zoo sterk is als de „superieuren”, bij voortdoring uitscheldt, vernedert, beleedigt en prikkelt?

Den Haag, 14 Maart 1920.

H. J. VERMEER.

Een wederwoord aan den heer J. W. Ramaer.

Niemand minder dan de voorzitter van den bond van eigenaren van N.-I. suikerondernemingen in eigen persoon, de heer J. W. Ramaer, is in dit blad van 4 Maart j.l. te velde getrokken tegen enkele onderdeelen van mijn artikel „Landbouw, industrie, planter en politiek”. Het artikel van den heer R. op den voet volgende, moet ik er al dadelijk op wijzen, dat hij mijn artikel blijkbaar niet aandachtig heeft gelezen en daardoor uit zijn verband rukt, want anders zou de heer R. niet tot de verkeerde conclusie zijn gekomen dat ik — alles wat hij in het begin van zijn artikel opsomt — de directies der suikermaatschappijen op den hals schuif. Zulks toch stemt niet overeen met de preciese verhouding van het woorden zinsverband! Het ging — om de betaling van te lage loonen n.l. — tegen de cultuurmaatschappijen in het algemeen, petroleum e.t.q. mogen er gerust ook nog bij, ergo niet tegen de suikercultuur in het bijzonder. Dat genoemde bond in Maart 1919, toen er sprake was van voedselschaarschte in de buurt (let wel!) van suikerfabrieken, machtiging gaf tot steun van de bevolking (wonende in de buurt van die fabrieken?!), laat zich toch wel begrijpen. Ik vermoed zoo, dat in het tegenovergestelde geval bij ernstige schaarschte die fabrieken thans van het aardrijk verdwenen zouden zijn. De bevolking was in dien tijd vooral, te recht of te onrecht dat laat ik in 't midden, reusachtig gebeten op de suikercultuur, waartegen enkele volksleiders toen eene onverantwoordelijke, want zonder kennis van zaken, politieke actie voerden. Het suikereareaal moest ingekrompen, coûte que coûte! Volgens de on-dits lag daartoe te Buitenzorg alles klaar en is men ter zake ten slotte gezwicht voor de buitenparlementaire regeermacht, het kapitaal. Intusschen kan het helpen tot ongelijke bedragen dien bond aan den rand van een hopeloos bankroet gebracht hebben, waarvan ik evenwel niets hoorde. Jammer dat de heer R. niet mededeelt, hoeveel van dit ongelimiteerd bedrag werd besteed. Aannemende, dat de oogst 1919 20 miljoen pikols suiker opleverde tegen een kostprijs van f 8.— en een marktprijs van f 30.— per pikol, dan werd — ik nam globale cijfers — het bagatel van 440 miljoen guldens winst gemaakt. De heer van Kol noemde voor 1917 600 miljoen. Daarvan kan heusch wel wat af voor den arbeider in de suikercultuur! Toch hoop ik, dat die steun tot ongelimiteerde bedragen alleen uit pure menschlie-

Inrichting voor Complete Meubilerij 71
N.V. „L. P. SMULDERS' MEUBELFABRIEK”
Tolbrugstraat 11 - BREDA - Tel. Interc. 235.

Behangerij, Stoffeerderij
..... Matrassen

Toko Samoea Ada

JOH. H. MOHRMANN 80
Hobbemastraat h. P. C. Hoofstr. 30
Amsterdam, Interc. Tel. Z 24.

Ontvangen:

- Roode Vischjes
- Gec. Tamarinde in flesch
- Gec. Nootmuscaat
- Gec. Ananas
- Assemkoekjes in flesch
- IND. KOEKJES.

	Per ons
Assemkoekjes	75 ct.
Teng teng Katjang .	55 „
Teng teng Wiedjen .	55 „
Beco Beco	55 „

Eerste zending Hoornen Rijstlepels

N. V. MEUBELFABRIEK V/H LE COINTRE & CO.

Ameublementen
Betimmeringen
Gordijnen
Tapijten

Modelhuis: Oude Molstraat 32
- 'S-GRAVENHAGE -

GEBR. VLES - LEIDEN

Kleermakerij
BREESTRAAT 177 TELEFOON No. 393
Steeds de nieuwste
Engelsche Stoffen
in groote keuze voorradig.
Uitrustingen voor Indië

..... Melkinrichting
Den Haag, Lange Beestenmarkt 9 - Tel. Haag 3683

„PASTEUR”

Scheveningen, Neptunusstraat 66a - Tel. Schev. 1853
Stoom-Zuivelfabriek

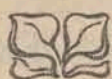
C. P. A. NICOLAI
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat. 177
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

Een keurig,
zeer gewild,
tevens praktisch

PAASCHCADEAU
...VOOR DAMES...

IS

François Blom's
Moderne Kookkunst



VERZAMELING

VAN

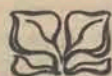
uitgezochte en beproefde Recepten, Opmerkingen over het toedienen der spijzen en wijnen, over het samenstellen van Menu's, opmerkingen over gereedschap, voorraad, enz.

BENEVENS RUIM

100 Afbeeldingen
van Opgemaakte Schotels

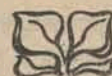
EN EEN

ALPHABETISCH REGISTER



BEKROOND MET DE GOUDEN MEDAILLE

op de Voedings-Tentoonstelling te Parijs 1889 en de Kookkunst-Tentoonstellingen te Antwerpen 1889 en 's-Gravenhage 1892 en met het Eere-Diploma op de Tentoonstelling te 's-Gravenhage 1905.



Ingenaaid f 4.- In linnen stempelband f 5.-

Verkrijgbaar in den Boekhandel en bij de Uitgeefster de N.V. TEN HAGEN, Den Haag.

International Electric en Machine Cy
v/h R. GEERAERTS-REUTER
Licht Kracht
Zwakstroom
INSTALLATIEN
's-GRAVENHAGE LEIDEN.
Prinsestr. 6a, Tel. H. 8093 Mare 70, Tel. 1118

vendheid werd gegeven, al was het slechts ter beschaming van de theorieën van Marx, Engels, Lassalle, Lenin, Jaurès, Kautsky, Sneevliet en anderen. Wat nu de loonen betreft, heer R., die zijn beslist te laag, hoè men die zaak ook bekijkt, hetzij door een Hollandschen of welken bril ook. En de directies zullen verstandig doen, zich wèl en ter dege met het loon te bemoeien, zulks niet uitsluitend ter beoordeeling over te laten aan hun personeel op Java, dat evenals eigenaren en aandeelhouders per saldo belang heeft bij lage loonen, doch niet in staat is, midden in het bosch staande, als hunne directies wereldmarkt en wereldgebeurtenissen te overzien. Want de loonbeweging in de suiker is géén specifiek Indisch relletje, de oorzaken zitten véél dieper.

Maar er is reden tot vreugde! Uit talrijke berichten blijkt, zegt de heer R., dat de loonen verhoogd worden (worden is géén zijn). Laten wij hopen, vervolgt hij, dat de verhooging van de loonen, die thans onafwijsbaar (let wel!) intreedt of ingetreden is (niet te vroeg, voeg ik eraan toe, en wellicht mede als gevolg van het aangekondigde voornemen van den G.-G. om ter zake in te grijpen) bestendig zal kunnen blijven. Inderdaad, jaren als 1884 en later, noch serehziekte, wensch ik den suikercultuur. Den hoogeconjunctuur van thans wensch ik een vooral spoedig einde. Over het aanvechtbare rapport van dien administrateur zal ik het maar niet in den breede hebben. Uit kansrekening concludeeren tot momenteele niet-wenschelijkheid van loonsverhoging: men moest van zoo'n rijk bedrijf eens bij de Westersche arbeiders met dergelijke praatjes aankomen! Heusch, het is voor het kapitaal nog een dorado in de tropen met hier vergeleken. Mijn zegsman over de Preanger-loonen, zelf oud-planter, houdt zijne bewering over de loonen staande (wat de heer Vermeer inmiddels daarover in dit blad publiceerde, wees althans voor de afdeling Garoet in 'n andere richting). Inmiddels heb ik naar Indië geschreven om vergelijkende cijfers en hoop deze later in dit blad te publiceren. 't Is mij om de waarheid te doen en om niets anders, persoonlijk heb ik nergens belang bij. Het eenigste getal, dat de heer R. noemt, is 20 pCt. voor de verhoging der transportloonen van het riet. Dat lijkt heel wat, maar als 'n veldarbeider ook 20 pCt. verhoging zou krijgen (de vakcentrale vraagt 50 pCt.!) en hij verdient een kwartje daags, dan wordt zulks tiga pietjies en bij twee kwartjes anam pietjies u.s.w. Waar de levensstandaard echter zoo veel hooger is geworden, zal men met eene zoo geringe verhoging billijkheidshalve niet kunnen volstaan en waar de heer R. zich in deze materie aan anderen spiegelt, vind ik, dat hij zich allesbehalve zacht spiegelt. Wat goed en edel is moet men niet nalaten, omdat anderen het óók niet doen.

Het is wel tekenend, dat de leiders van den Politiek Economischen Bond, de heeren Engelenberg, oud-resident, en Lulofs, aanstaand resident van Guinea? juist hun aanhang zoeken bij de cultuurmannen. Varende onder democratische vlag zijn zij inderdaad je reinste reactionnair en als de heer E. op propaganda-reis is, wordt hij met vlag en wimpel binnengehaald en is de cultuur-staf voltallig aanwezig. Men zegt, de planter verfoeit in het algemeen alles wat naar politiek zweemt, maar de politiek van den Politiek Economischen Bond blijktbaar niet. Zóó ook te Djember, waar de heer E. door 200 dames en heeren op 20 December a.p. ontvangen werd ter oprichting van een afdeling Besoeki van dien bond. De voorzitter, de heer Van Vollenhoven, hield eene openingsrede naar aanleiding van het door den heer Muurling in den Volksraad medegedeelde regeringsstandpunt. Ik ontleen daaraan (het stuk is helaas te lang om in zijn geheel op te nemen) het volgende:

„In de eerste plaats dan de kwestie der minimum-loonen.

Men heeft bij de beoordeeling van loonkwestie in de eerste plaats in het oog te houden, dat de ijzeren wet van vraag en aanbod deze materie volkomen beheerscht, tenzij natuurlijk in de streken waar verplichte arbeid bestaat.

AUG. SAVELKOUL - AMSTERDAM
SINGEL, HOEK HEILIGENWEG
Batavia - Semarang - Soerabaya - Bandoeng
HEERENKLEEDING NAAR MAAT
Indische Uitrustingen
Vraagt geïllustreerden Catalogus.

INDIË.

Paradijsvogels,
Aigrettes, Crosses, Struis- en andere
Veeren bij elke hoeveelheid te koop
gevraagd.

Aanbiedingen aan MAX LUNSKY, Den Haag, Oranjeplein 61.

Dit is in den Oosthoek niet het geval en wanneer men de loonen van thans vergelijkt met die van jaren geleden, zal men tot inzicht komen, dat de loonstandaard hier wel degelijk den levensstandaard heeft gevolgd.

Zoo zal het blijven voortgaan; naarmate de levensbehoeften stijgen, zal ook het loon vermeerderen. De planter zal, al ware het slechts uit wèlbegrepen eigenbelang, die beweging volgen, zelfs waar mogelijk haar den weg banen.

En ten slotte is ook hier alles een kwestie van vraag en aanbod.

„Wat betreft de vraag, of een beduidende eventuele loonsverhoging den Inlander al dan niet zal baten, zij het volgende opgemerkt:

De Regeering is op dit punt zeer optimistisch. Zij spreekt de verwachting uit, dat loonsverhoging zal brengen tot betere voeding, derhalve tot meer kracht en meer zelf-respect en in het algemeen tot het aanschaffen van meerdere gemakken.

Er ligt iets bekoorlijk naiefs in deze onderstelling welke getuigt van echt Westerschen zin en ongetwijfeld op Westelingen toepasselijk is. Doch het uitspreken van deze verwachting verraadt tevens een bijna volslagen afwezigheid van inzicht in de psyche van den Oosterling. Deze heeft een andere levensopvatting dan de Westering. Laatstgenoemde heeft de veelzijdigheid van het leven leeren kennen en waardeeren. Bij hem gaat de neiging naar iets hoogers vooraf aan de mogelijkheid om het hoogere te bereiken. Hij vormt zich plannen en idealen nog vóór hij de gelegenheid heeft deze uit te voeren of te bereiken. Hij stelt te voren vast, wat hij kan doen tot verbetering van eigen positie, van zijn huisvesting, zijn huishoudelijke omstandigheden, van de opvoeding zijner kinderen enz., nog vóór hij over de middelen beschikt om een en ander praktisch uit te voeren.

Tot zoover de heer van Vollenhoven. De ijzeren wet van vraag en aanbod en getuigenis van echt Westerschen zin. Ja, ja! Maar daarom gaat het niet: de vraag, de éénige vraag is: worden de arbeiders behoorlijk betaald, ja dan neen? Niets meer maar ook niets minder! En daarbij dient men zijn geweten te raadplegen, als men zich ten minste de luxe kan permitteeren, er zoo'n ding op na te houden, óók voor anderen dan naaste verwanten e.a.

In „De Cultuurbond" van 1 Jan. 1920 vertelt de Heer J. Z. van Dijk van de audiëntie bij den Landvoogd op 22 Dec. 1919, en de aanbieding van het bekende rekest van het Hoofd-bestuur, ter zake van de moordaanslagen op assistenten.

Ik hoop, dat de heer van D. aangedrongen heeft op eene assistenten-regeling voor geheel Indië, als voor Deli in het leven werd geroepen. Beter dan wat ook zal zoo'n regeling hen wellicht beschermen.

Maar het daagt in het Oosten! Op de agenda van eene recente vergadering van vertegenwoordigers van Vorstenlandsche landbouwondernemingen kwamen deze 2 punten voor:

1. Sociale verbetering van ondernemerszijde van het lot van den Javaanschen arbeider en zulks in het licht van den tegenwoordigen tijdgeest.

2. Het afgeven van een overtuigingsverklaring door de vertegenwoordigers van Solosche ondernemingen aan den Resident van Solo, dat de op die ondernemingen toegepaste exploitatie-methode zich geheel aansluit aan de te dien opzichte bestaande regelingen en aan de wenken te dien opzichte gegeven door de commissie van vereenigingszijde belast met een enquête naar de exploitatie-methode van de Solosche ondernemingen.

Het „Nieuws v. d. Dag van N.-I." zet boven dit bericht droogweg en tekenend: „Als het getij verloopt....."

Erkennende, dat het arbeiders- en loonvraagstuk in Indië hunne eigenaardige zijde hebben, hetgeen men evenwel niet mag gebruiken door zelf hooge winsten op te strijken en den arbeider te min te betalen, kom ik thans op de luilekkerland-kwestie.

PENNOCK-COMPANY
Huygensstraat 27 Tel. H 6300 - Tel.-Adr.: „Highspeed"
DEN HAAG
BANDOENG
EXPORT van AUTOMOBIEL- en
KOETSWERK-ONDERDEELEN

LENSVELT NICOLA

Den Haag

Holland

Beschuit en Roggebrood
voor export.

De heer R. doet de zaak welke hij voorstaat evenwel geen goed door te schrijven van het Indische volk als een volk, dat in luilekkerland leeft, dat geen koude, geen behoeften kent buiten die van het meest primitieve bestaan. Zeker men kan den arbeider in Indië niet vergelijken met dien uit Europa, men moet de zaak in juiste proporties zien. Het gezegde van den heer R. bewijst echter, dat hij als zoovelen de groote armoede van het volk niet ziet, er zijn miljoenen proletariërs in Indië.

In dit door de natuur zoo rijk gezegend land, te Soerabaia b.v., de stad van de Fraser Eaton-suikertransacties, de H. V. A., de suikerhaven, de suikerpers, de suikerpakhuisen, waar het suikergeld rolt, treft men evenwel toestanden aan, als de heer van der Pant in de „Nw. Soer. Crt.” beschrijft. In Indië geen armoede, Indië 'n luilekkerland! De rijst doet thans ± f 30 per picol, de suiker 65 ct. per kattie. Luister naar den heer van der Pant:

„Een weg”, zei hij en dus stapten wij omlaag. „Begin was goor, meer niet. Doch verderop wordt het „interessant”. Daar liggen, rij naast rij, maar kalmweg in de modder, op de faecaliënrij, zich schuttend met een dunne kain tegen de zwermen muskieten en den neerplassenden regen, tientallen, om niet te zeggen honderdtallen menschen, althans, wat er van hen over is. Hier „huizen” de bedelaars van professie en degenen, die armer dan arm geworden, niets hebben meer en in het duister van deze sleuf wegschuilen, als doodvermoeide dieren, die niets anders wenschen meer, dan te liggen, om te rusten, al is het in de modder en den stank, omdat hier althans lotgenooten zijn, even ziek en moe en walgelijk, als zij, wat troost geeft, heusch, wat troost geeft.

Wilt gij nog verder mee, lezer? — Of is het genoeg? — Voelt gij nu misschien „medelijden” met het lot dier ellendigen?

In Godsnaam lezer, zeg ja en geef, geef met milde hand een deel van uw dierbare tantiëmes en gratificaties en bijverdiensten en — waar gij het vandaan haalt, het kan mij ook eigenlijk niets schelen — maar volgt de inspraak van uw hart en geeft wat ge maar bij mogelijkheid kunt missen aan het Resident-Schippersfonds, opdat deze krankzinnige nachtmerrie eens einde neme en wij niet langer leven zullen, vlak naast het „wegrotten” onzer tijdgenooten.

Tot zoover de heer van der Pant. Zeker, er heerscht armoede, véél armoede in dat „luilekkerland”. Ik zoek menschen in hunne woningen zoowel als krotten op in Palembang, Djambi, Korintji, Atjeh, Sumatra's Westkust, Borneo, Banka, maar haast nergens trof ik toestanden aan als op Java, vooral ook op de grootere plaatsen. Armoede, pour ma part niet in Westerschen zin, maar dan toch armoede, van wege de zon niet zoo wreed als hier, dat is waar, maar juist door die zon en de rijk gezegende natuur moeilijker te verklaren. Met die armoede ging en gaat meestal gepaard 'n doffe, doffe berusting als in het Trenggaleksche, die het geval nog moeilijker maakt. Wat zei Cyriel Buijsse in zijn Mea Culpa? Dit: „Elk oogenblik worden er (in de natuur) onrechtvaardigheden begaan, misdaden gepleegd. De eene mensch buit er, wetens en willens, den andere uit: het eene dier verscheurt er het andere. En 't moet zoo zijn: de gruwel daad is noodzakelijk, onvermijdbaar. Zij is de Wet en 't Leven zelf onzer ellendige natuur.” Ja zeker, en toch..... en toch.....

Tot slot nog een enkel woord. De heer R. beweert, natuurlijk niet zonder bedoeling, dat mijn stuk een politiek tintje heeft. En, alsof zulks er ook maar iets mede te maken heeft, wordt n.b. mijn lidmaatschap van den gemeenteraad van Batavia er met de haren bijgesleept, als hoedanig ik de éérste (hoe weet de heer R. zulks?) schrede in de politiek zoude hebben gezet. Als iemand het zou betreuren, dat als i. c. van eene zuivere economische eene politieke actie zoude worden gemaakt, dan ben ik het. In het gewraakte artikel schreef ik reeds, zoowel

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Bilkgroenten**Visch, Vleeschwaren**
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

koelie als planter als (vrijzinnig-democraat) een plaatsje onder de zon te gunnen: dat is mijn politiek, die, erkennende dat er in het praktische leven een zekere, zij het vaak een oogenschijnlijke tegenstrijdigheid tusschen de belangen van patroons en werklieden bestaat, den daaruit voortspruitenden strijd niet wil verergeren, maar naar middelen zoekt om de conflicten te voorkomen of in der minne te regelen. En als die conflicten uitdijen, verscherpen, verpolitieken, is dat als regel een gevolg van de halstarrigheid van het kapitalisme, dat slechts met het mes op de keel afstand doet van een gedeelte van zijn winst, als het niet langer kan en verder verzet onmogelijk is. Hier in Europa heeft de georganiseerde arbeider zijn aankomend loon weten af te dwingen: waar dit resultaat reeds werd bereikt, heeft hij zich in het algemeen belang van verdere actie in die richting te onthouden. Il y a des grenzes! óók aan het kunnen van den werkgever. In Indië is de arbeider evenwel haast niet of slecht georganiseerd, vandaar dat de politieke partijen hem naar gelang van beginsel een handje helpen.

Weet u, wat ik als politicus schrijven zou? Een goudregen strooit gij liever uit over uwe aandeelhouders c.a. dan over de bevolking, die er volgens u toch geen gebruik van weet te maken. (Is de appreciatie van de wijze, waarop de suikerlords hier hun geld verteeren, onverdeeld gunstig?) Een wel wat al te gemakkelijke redeneering, om de duiten in het eigen laadje te houden! Hoe gij het ook goedpraten wilt: armoede — nogmaals: pour ma part niet in Westerschen zin — heerscht er wel degelijk in dit door de natuur zoo rijk gezegend land en de loonen zijn er over het algemeen te laag. Als ik nog verder wilde gaan en politiek doen, dan zou ik aanhalen wat mr. P. Brooshooft in 1901 in zijne brochure „De ethische koers” schreef: wij drijven hem (den Inlander) in denzelfden pool van ellende, die in de westersche maatschappij miljoenen tot aan den hals houdt omsloten: uitbuiting van den man, die niets heeft dan zijn arbeid, door den bezitter van het kapitaal, d.i. van de macht. Ik voeg er onmiddellijk aan toe: het is m.i. gelukkig niet overal zóó meer. Dan zou ik u citaten naar het hoofd slingeren van of uit: Brailsford, Brooshooft, Clive Day, Mr. C. Th. van Deventer en S. idem J. Szn., Handelingen der Staten-Generaal, Hasselman (welvaartsonderzoek), H. N. Hyndman, Karl Kautsky (Sozialismus und Kolonialpolitik), M. L. M. van der Linden, A. Puijts van der Hoeven, Th. S. Raffles, H. C. B. Schmalhausen, P. J. Veth, Welvaartsverslagen, de Indische Gids, Koloniale Studiën, het Koloniaal Tijdschrift (artikel controleur Simons b.v.) e.t.q., zorgvuldig verzameld door de heeren A. Baars en H. Sneevliet in hun beider werk „het proces-Sneevliet”. En als ik zulks niet deed noch doen zal, dan is het omdat ik niet de politiek maar het menscheeljk gevoel wilde laten spreken. Evenals m.i. senator van Kol, toen hij 26 Februari j.l. in de Eerste Kamer zeide, van oordeel te zijn dat de suikerfabrikanten de oorzaak zijn van veel verzet en veel ontevredenheid.

Den Haag, 13-3-'20.

S. J. AAIJ,

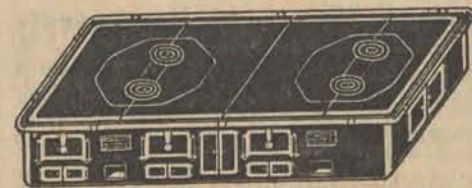
O.-I. Ambtenaar met verlof.

Ingezonden.Aan de Redactie-Commissie van het
Koloniaal Weekblad.

Een in Indië gevormd comité heeft zich tot taak gesteld de nagedachtenis van wijlen Pastoor Verbraak te eeren, door het oprichten van een eenvoudig gedekteken in een der parken te Bandoeng.

Op uitnodiging van dat comité hebben de oud-luit.-kolonel J. M. van Gogh en ondergeteekende zich in verbinding gesteld met een kunstenaar, die de uitvoering van het werk, voor zoover dat in Europa noodzakelijk is, op zich zal nemen.

De beschikbare fondsen werden bijeengebracht door Ned.-Ind. militairen van alle rangen en rassen, terwijl bovendien een bijdrage van den Kon. Ned. Bond van oud-onderofficieren werd ontvangen.



Fabriek van 144

FORNUIZENmet toebehooren
voor Hotels,
Restaurants,
Gestichten, enz.**Fa P. J. MEIJ & ZON** Wassenaarsche-
straat 1, 3, 5, **SCHEVENINGEN**
Hoffleveranciers Telef. Interc. 465**Hotel-Café-Restaurant „SUISSE”**

Amsterdam

72 Kamers. Badkamer op iedere Etage.

Centrum der stad. Dir. H. P. ALBERTS.

Parkhotel

van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.

EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL

Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden,
Rustige ligging.

Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Hotel VAN DEN ABELEN

SCHEVENINGEN

Het geheele jaar geopend.

Centrale Verwarming - Lift en Baden - Matige prijzen

Aanbevelend, P. ENGELS.

„DE BIJENKORF”

:: Lunch- en Tearoom ::

Koude- en Warme Schotels

WAGENSTRAAT 45 DEN HAAG

Het meest aan te bevelen

INDISCH RESTAURANT

LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG

Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.

Uitsluitend Indische Tafel.

Directeur: J. VAN GEEMERT.

Maison van Wijk

Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665

UITZENDING VAN DINERS vanaf f 0.90

Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
Dejeuners, Diners en Soupers.135 **KOUDE EN WARME SCHOTELS.** J. H. M. KOETS

Het sedert 1911 gevestigde

Indisch Restaurant „Waroong Djawa”

Kortenaerkade 10, Den Haag, Tel. 4882

heeft geen filialen.

TEVENS UITZENDING VAN DINERS.

Hotel Café-Restaurant

HET ROOMHUIS „BOSCHHEK”

Haagsche Bosch Den Haag

Eigenaar-Exploitant: H. L. P. ALSEM.

Uitstekende Keuken

Gelegenheid tot het geven van Diners
en PartijenOprijlaan met Garage. Kegelbanen in aanbouw.
Tennisbanen.

Tel. 4060 - Haag - **MAISON VAN RIJN** Meermalen BEKROOND
 CUISINIERS
 Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
 Dejeuners, Dinners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
 Varié, Mayonaises, Salades, Koude en
 Warme Schotels, enz. enz.
 Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Tarief Dinners Hoogst zindelijk bereid, van de beste ingrediënten, aan huis bezorgd :-

Dinners à f 0.90 Vleesch Groenten Aardappelen	Dinners à f 1.- Vleesch Groenten Aardappelen Toespijs	Dinners à f 1.60 Vleesch Groenten Aardappelen 2de Vleesch, Visch of gevogelte Compôte Toespijs
---	--	--

Met bijlevering van SOEP worden de prijzen met f 0.25 verhoogd.

COUPONBOEKJES
 verkrijgbaar voor 24 Dinners tegen Gereduceerde Prijzen.
 24 diners à f 0.90 f 20.50, 24 diners à f 1.- f 23.-
 24 diners à f 1.60 f 37.50, 24 porties soep . . f 5.-
 Speciaal Gesoigneerde DINERS met uitgebreid MENU
 f 2.50 p. couvert.
 Menu op aanvraag verkrijgbaar.
 Verzoeken bussen te weigeren met verbroken controle-sluiting.

Restaurant VAN DER PIJL
 PLAATS 18 :: LA HAYE
MAISON DE PREMIER ORDRE
 Livraison en ville et en province

Grand Hotel Restaurant
 „Central”
 In alle Kamers warm en koud water
 De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ
 geeft weder dagelijks van 3.30 tot
 5.30 uur, zijn bekende intieme
Afternoon-Tea-Concerten
 door het ensemble
WILLY HONSBEEK & Co

Restaurant SAUR, den Haag
 Lange Houtstraat, hoek Voorhout.
 Dejeuners, Dinners, Soupers
 Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

Tel. Interc. H 447.
Hotel de Bellevue
 Bezuidenhout 15
 's-GRAVENHAGE

Pension FRISIA
 Jan van Goyenstraat 47 - NIJMEGEN
 Pension vanaf f 4.- per dag.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
Kristal - Porselein
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ.,
 uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland”
 te Gouda.
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
 Garantie voor gave overkomst.

Nu zijn echter zoowel de arbeidsloonen als de prijzen der materialen zoodanig gestegen, dat de reeds verzamelde gelden ontoereikend zijn en de uitvoering van het gedenkteeken niet verzekerd is.
 Ongetwijfeld zullen er onder den zich steeds meer uitbreidenden lezerskring van het Koloniaal Weekblad velen zijn, bij wie nog de herinnering leeft aan de edele figuur, die op Atjeh zoo lange jaren de verpersoonlijking was van belanglooze toewijding en dienende menschenliefde. Mochten zij nog een tribuut aan de nagedachtenis van Pastoor Verbraak willen schenken, dan zal ondergeteekende gaarne de giften in ontvangst nemen en daarvan t.g.t. in dit blad verantwoording doen.
 Met dank voor de verleende ruimte,
 J. C. KOSTER, Kapt. Gen. Staf N.-I. L.
 Lübeckstraat 54, 's-Gravenhage.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Java in studie.
 De heer L. van Vuuren, chef van het Encyclopedisch Bureau, schrijft in de *Java-Bode* een serie artikelen over het Eerste Congres voor Taal-, Land- en Volkenkunde van Java, te Solo. In het slot doet hij uitkomen, dat hij niet de bedenking van de *Loc.* deelt tegen een uitbreiding van de stof dezer in den vervolgde geregeld te houden congressen, van Java tot heel Indonesië. Hij ziet te veel verband in de cultuur der Indonesische volken, dan dat men, met willekeurige begrenzing, de congressen tot Java zou mogen beperken.

In een hoofdartikel in „De Loc.” wordt naar aanleiding van deze betooging aangetoond, dat van een schadelijke afscheiding van Java van overig Indië op dit gebied althans geen sprake is. Veeleer van een poging om Java te doen inhalen wat het op een bepaald gebied bij de andere deelen van Insulinde ten achter is geraakt.

In navolging van de reeds bestaande instituten voor de Bataklanden, Atjeh, Bali, Sumatra's Oostkust, enz. werd het Java-instituut gesticht. Op het Javaansche cultuur-congres van 1918 bleek dat in intellectueelen Javaanschen kring het besef was gegroeid dat de Javanen, repten zij zich niet om den eigen aard van hun volk te sterken door met het beste der oude cultuur de nieuwe te voeden, ten achter zouden geraken bij de andere volkeren van dezen archipel. De voormannen bewoog niet enkel vrees voor verwestersching van het Javaansche volkskarakter, doch evenzeer beduchtheid voor geestelijke overvleugeling door verwante volkeren.

Bij het comité voor organisatie van het eerste congres voor taal-, land- en volkenkunde, waarvan de andere strooming uitging, stond meer het wetenschappelijke doel op den voorgrond. Toch vindt men in de memorie, door dr. Hoessein Djajadiningrat voor dit comité geschreven over een op te richten Java-instituut, het gezond-nationale karakter van dit streven duidelijk terug in de omschrijving van het doel.

Ook in de openingsrede van het laatste congres te Solo was slechts sprake van de Javaansche cultuur. Mr. van Ossenbruggen's verzuchting: dat feitelijk een wetenschappelijke expeditie naar Java noodig ware, illustreerde hierin tekenachtig de achterlijkheid der studie van dit eiland. Aan het slot van deze rede klonk als een toekomstfantasie: „Later zal er wellicht aanleiding zijn om de stof der congressen uit te breiden tot heel Indonesië”. Daarom opperde de *Loc.*, dat wellicht meer geestdrift dan overleg deed besluiten met het eerstvolgend congres al dadelijk de stof tot heel Indonesië uit te breiden.

Terwijl er standaardwerken over tal van volken der buitenbezittingen zijn geschreven, moet het eerste werk van dien aard over de Javaansche zeden en gewoonten, het Javaansche dessaleven, nog worden opgesteld. Terwijl omtrent tal van gebieden in de buitenbezittingen — wij noemen b.v. de Batak-

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij
 VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSSEL
 Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en van H. M. de Koningin van Rumenie; eertijds van H. M. Koningin Sophia.
 OPPERICHT 2 AUG. 1853.
Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam.
UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN
LIUERMANDEN.

landen — al het merk- en wetenswaardige in goed geordende bibliotheken is bijeengebracht, kan men nog zelfs niet den „Java-spiegel” aanwijzen, welke in kort bestek het essentieele van land en volk vertelt. Nu zijn er natuurlijk tal van oorzaken te noemen, waarom juist de studie van het „hoofdeiland” Java is ten achter geraakt. Maar het heeft minder nut die oorzaken op te sporen dan in de wetenschap der achterlijkheid de schade tijdig in te halen. En daarvoor kan nu een telken jaar gehouden congres voor taal-, land- en volkenkunde de beweegkracht zijn.

Op het jongste congres is overigens reeds gebleken, dat geen enge begrenzing in de bedoeling ligt. De bestudeering van de Javaansche cultuur bleek echter reeds zulk een uitgestrekt veld van vorsching en studie op te leveren, dat nog jarenlang de congresprogramma's daarmede gevuld kunnen worden. De „Loc.” besluit: Het nut eener vergelijkende volkenstudie van heel Indonesië staat natuurlijk buiten twiifel. Maar dit zij dan het werk van een nieuw instituut, dat over de gegevens van alle reeds bestaande, het Java-instituut inbegrepen, de beschikking zal erlangen — een Indonesisch Instituut, centrale voor de studie van alle Indonesische cultuur.

Uit Java's Midden.

Aan een hoofdartikel in de „Sumatra Post”: „Uit Java's Midden” ontleenen wij o.a.:

Nergens wordt de vrouw, d.w.z. *de vrouw uit het volk*, zoo uitgebuit als in de Vorstenlanden. Een Batak heeft er een handje van zijn vrouw te laten werken en zelf te luieren, maar die kunst verstaan de Javanen uit Midden-Java oneindig beter. Dikwijls maakt deze van de vrouw een soort economische belemmering. Hij houdt er dan verschillende vrouwen op na, meestal oude en leelijke, die hij hard laat werken, en behoudt een jonge, schoone Dulcinca, om de genoegens te deelen in een „dolce far niente”, daar de andere vrouwen wel voor de verdiensten zorgen. Vrouwenarbeid komt hier buitengewoon veel voor, en dan vrouwenarbeid, die men beter vrouwen-afbeuling zou kunnen noemen. Al het zware, ruwe, vuile werk, dat men op de Oostkust door koelies, meest Chineezers, doet, doet hier vrouwen. Bij het bouwen van huizen, d.w.z. Europeesche gebouwen, dragen vrouwen steenen, sjouwen vrouwen zand, graven vrouwen den grond uit, sjoeren vrouwen met palen en balken. Dagelijks ziet men honderden vrouwen met zware lasten op den rug naar den pasar trekken, na dikwijls tochten van dagen te hebben gedaan. Graafwerk gebeurt veelal door vrouwen. Men moet de ongelukkige stakkers zien, zooals ze, bij groepjes, als lastdieren over de wegen trekken.

Of de oorzaak van die schandelijke vrouwen-exploitatie is de armoede, die hier chronisch is, of de gemakzucht en harteloosheid van de mannen, kan ik niet beslissen; misschien ligt de oorzaak in beide. Maar wat me steeds het meest treft, is dat men van die dingen nooit leest in de Inlandsche bladen; dat die toestanden nooit op de kaak worden gesteld door de Inlandsche leiders in hun vergaderingen; dat daarvoor nooit middelen ter verbetering worden genoemd op S. I.-congressen en dergelijke, waar men praat van kapitaal, democratie, parlement en wat dies meer zij, maar nooit zich bekommert over zulke ergerlijke toestanden, die ontstaan door en in het eigen volk.

Waar men wel stroomen van afkeuring over uitstort, dat zijn de koelies en de poenale sanctie van de Oostkust, zooals Mohamed Samin deed op het laatste S. I. congres.

Ik houd echter vol, dat iedere koelie in Deli het beslist beter heeft dan de doorsnee Javaan-desaman in de Vorstenlanden. Het zou voor duizenden van de bevolking der Vorstenlanden een verbetering, zoo geen weldaad wezen, als zij het koelie-bestaan ter Oostkust konden genieten. De vrouwelijke contractanten van Deli's ondernemingen zijn oneindig beter af dan de vrouwelijke werkdieren hier. Velen der koelies vertigen zich, na afloop van hun contracttijd, op de Oostkust.

Het verschil tusschen den Maleier aldaar en den

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
 Salon de Rafrâchissements
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang.

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de **O. L. v. E. H.**

Javaan valt ieder op, die jaren tusschen de Maleiers heeft gewoond en zich in eens geplaatst ziet te midden van het Javaansche volk. Het typeert zich in allerlei groote en kleine kenmerken en is dikwijls, zoo niet altijd, ten voordeele van den Maleier. Ook in de volksbeweging zien we dat tot uiting komen, daar de Javaansche volksbeweging in haar leer en uiting veel meer revolutionair is dan de Maleische. Zeker, deze maakt zich in woorden en daden wel eens aan excessen schuldig, maar is over het geheel veel nuchterder en daardoor practischer. De Javaan is niet democratischer, doch de Maleier is democratischer. Men noemt den Javaan beleefder dan den Maleier, doch het mangelt den Maleier volstrekt niet aan beleefdheid, terwijl de Javaan in hooge mate onbeschoft kan zijn. In een pandhuis werd schr. door de verschillende Javaansche beambten onwelwillend te woord gestaan. Uit alles bleek een opzettelijk, tergend negeren van hem, als Europeaan. Toen even later de administrateur verscheen, demonstreerden de Inlandsche beambten in zijn bijzijn een lijdelijk verzet, een onwilligheid in 't nakomen van de bevelen, die op de meest heuse wijze door hun chef werden gegeven, die schandelijk was. Wat er op zoo'n wijze van den dienst en het dienen moet terecht komen, kan ieder begrijpen. Zulke toestanden bij den pandhuisdienst zijn helaas geen uitzonderingen, doch regel. De Inlandsche pandhuisbond is een der meest revolutionaire verenigingen.

Abdoel Moelis, de eenige volksleider op Java die een Maleier is, is ook de meest conservatieve, die slechts nolens volens den revolutionairen kant opgaat. De Maleiers moeten over 't algemeen niet veel van hem hebben, zij vertrouwen hem niet.

Hij was jaren lang redacteur van de „Neratja“, het Inlandsche blad dat zwaar gesubsidieerd werd door het gouvernement en dat hem dus een goede bron van inkomsten opleverde. Toen die subsidie ophield, trachtte hij als redacteur te komen in een der Maleische Oostkust-bladen, wat hem niet gelukte; men prefereerde iemand uit eigen kring. Nu deelt hij de redactie der „Neratja“ met Salim. Laatst heeft hij ontdekt, hoe het komt, dat de Inlandsche leerlingen der voortgezette en middelbare scholen, zooals kweek- en opleidingscholen, zoo revolutionair worden.

De regeering schrijft dat toe aan den invloed der Europeesche onderwijzers met hun revolutionaire neigingen, doch m. i. ligt de oorzaak meer in den aard van het onderwijs. De „Neratja“ beweert echter, dat de onderwijzers, de Europeesche wel te verstaan, de oorzaak van den revolutionairen geest onder de leerlingen zijn, niet omdat die onderwijzers de revolutie prediken, maar omdat zij hun Inlandsche leerlingen haten, tegenwerken en overheerschen. Grover, onbillijker, onjuister insinuatie is moeilijk denkbaar. Er blijkt weer eens duidelijk uit, welke manier van strijdvoeren sommige Inlandsche leiders en bladen erop na houden. De Europeesche onderwijzers staan niet met haat tegenover hun leerlingen, integendeel, zij doen vaak meer dan hun plicht is, en velen staan tegenover hun leerlingen met de beste bedoelingen. Zelfs is sommige onderwijzers wel eens te veel liefde voor het Inlandsche volk verwezen, getuige het roode gevaar en revolutionaire drijven, dat vele der Europeesche bladen in den onderwijzer zien.

UIT DE INDISCHE PERS.

Het Program van de Revolutionair Socialistische Vak-Centrale. In de oprichtingsvergadering van 25 December 1919, welke ter hoofdplaats Djoejacarta werd gehouden, is het navolgende program van de Revolutionair Socialistische Vakcentrale vastgesteld. *)

Beginselverklaring.
Tengevolge van het steeds krachtiger optreden van het kapitalisme, is het menschedom in 2 groote cate-

*) Zoals bekend, behoren tot deze Vereeniging alleen personen, die een vak beoefenen.

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK
AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Cheribon, Hongkong, Indramajoe, Kobe, Makassar, Medan, Menado, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Shanghai, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 45.000.000.- Reserven f 30.000.000.-

gorieën verdeeld, n.l. in bezitters en niet-bezitters of ook in kapitalisten en proletariërs.

Zoolang die kapitalisten de macht in handen hebben gehad, hebben zij niet anders gedaan als het kapitaal geconcentreerd in fabrieken, banken, spoorwegen, enz., enz. en alleen het eigenbelang gediend.

Het gevolg daarvan is geweest, dat de van het kapitaal afhankelijke proletariër totaal is verarmd en dom gehouden.

Vernietiging van dat kapitaal en het in handen nemen daarvan door de proletariërs moet dezen voor oogen staan, met het doel dit te doen strekken voor het belang van het algemeen en wel zoodanig, dat een ieder behoorlijk te eten heeft.

In verband hiermede streeft de Vakcentrale er naar het gezag in handen te krijgen, de levenstoestanden te veranderen en met spoed die veranderingen tot stand te brengen, hetgeen revolutie beteekent.

Het volk dient daarbij te begrijpen, dat het bij het doorvoeren van zulk een sociaal-democratische politieke gedragslijn zekere plichten op zich moet nemen, die stipt moeten worden opgevolgd en er toe zullen leiden dat het eenmaal zelf de bestuursleiding in handen zal moeten nemen.

Ten einde het beoogde doel te bereiken, staan 3 wegen open, n.l.:

- 1e. het in handen nemen van het gezag;
- 2e. de vakstrijd;
- 3e. de coöperatie.

En aan ieder lid der vereeniging is opgedragen om het bestaan van den proletariër bij zijn arbeid te verlichten en te verbeteren.

De leden, die meenen dat zij de kennis daarvan kunnen opsteken in Europa, dat kapitalistisch is, kunnen geen afdoende hulp aan den proletariër verstrekken.

Het is de vereeniging, die de niets-bezitters rijp wil maken, opdat zij hun eigen zaken kunnen regelen en in welstand kunnen geraken.

Werkprogram.**A. Algemeene beweging.**

1^o. Oprichting van Volksraden, die de zaken regelen.

De leden dier raden worden gekozen door het volk.
2^o. Alle vruchtdragende arbeid, alsmede die van bank-, handels-, bouwondernemingen, enz., enz., moeten komen aan de gouvernementen onderdanen.

In afwachting dient het Gouvernement deze verandering van toestand voor te bereiden.

3^o. Verstrekking en verdeling van den arbeid door het gezag (gouvernement) in dezen zin:

- a. de waardebeplating van den arbeid, zoowel voor mannen als voor vrouwen, is gelijk; de arbeid van iedere categorie zij in overeenstemming met de capaciteit, die deze categorie kan ontwikkelen;
- b. kinderen beneden de 18 jaar, volwassenen boven de 45 jaar, zijn vrij van arbeidsprestatie, evenals de zwangere vrouw 6 maanden vóór en na de zwangerschap.

B. Loonsbeweging.

1^o. Elk loon zij evenredig aan den gepresteerden arbeid en aan de hoegrootheid van het gezin.

2^o. De wet bepaalt het minimum-loon.

3^o. Het loon dat stijgt boven hetgeen men voor levensonderhoud noodig heeft, moet worden opgeheven.

C. Arbeidsduurbeweging.

1^o. De duur van het werk is voor den dag 8 uur en voor 's nachts 6 uur, met een tusschenpoos van 1 uur.

Eén vrije dag in de week, 14 dagen vacantie per jaar, alles vastgelegd in een wet.

D. Beweging voor werkverstrekking.

1^o. Een Arbeidsraad treedt als gemachtigde voor de arbeiders op.

2^o. Het aanvansloon, de loonsverhoging worden vastgesteld door den Raad en vastgelegd in eene regeling.

3^o. De Raad behandelt de geschillen over loon en bevordering enz. der arbeiders.

4. Bij onvrijwillig ontslag of bij ontslag zonder

Crediet- en Effectenbank „die Haghe“

Laan 9 - 's Gravenhage - Tel. H. 8892

ALLE BANKZAKEN**Rotterdamsche Bankvereeniging**

Kapitaal en Reserven f 100.000.000.-

(t. w. : kap. f 75.000.000.— en reserve f 25.000.000.—.)

ROTTERDAM AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE

Boompjes Coolsingel Delfshaven Feijenoord Schiedam Vlaardingen	Rokin Zaandam	Mauritskade Bezuidenhout Kneuterdijk Naaldwijk Rijswijk Scheveningen
--	-------------------------	--

Handelscredieten.

Voorschotten in rekening-Courant.

Deposito's.

Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.

Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT.**Nationale Bankvereeniging**

Kapitaal en Reserven f 7.200.000.-

Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar	Geldermalsen	Purmerend
Alphen a/d Rijn	Gouda	Schagen
Amersfoort	Gerinchem	Schoonhoven
Apeldoorn	Groenlo	Sliedrecht
Arnhem	Groningen	Sneek
Assen	Haarlem	Stadskanaal
Barneveld	Haringen	Terneuzen
Bodegraven	Heerenveen	Tholen
Boreulo	Heider (den)	Tiel
Boskoop	Hengelo (O.)	Ulthoorn
Coevorden	Hoogeveen	Utrecht
Culenburg	Hoogeveen	Veenendaal
Delft	Hulst	Vlissingen
Den Burg (Texel)	Katwijk	Wildervank
Deventer	Leenwarden	Woerden
Doetinchem	Leiden	IJmuiden
Dokkum	Lochem	Zeist
Dordrecht	Meppel	Zierikzee
Drachten	Middelburg	Zutphen
Ede	Nijmegen	Zwijndrecht
Franeke	Oostburg	

**DISCONTEEREN EN INCASSEEREN
WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND****TAAMS & KEYSER**Bankastraat 10 's-Gravenhage
IN EFFECTEN.Speciale afdeling Incourante Fondsen.
Cultures - Industrie - Handel.Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
COUPONS. REK.-COURANT.**HAARLEMSCHE
BANKVEREENIGING**HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN**Safe-Inrichting.****CENTRALE BANKVEREENIGING**

Molenstraat 39 - 's-GRAVENHAGE - Telef. H. 1481

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S.

Met 1 dag opzegging	2 0/0
Met 3 maanden opzegging	3 0/0
Met 1 jaar opzegging	4 0/0

Zenden op aanvraag een uitvoerig Wekel. Beursoverzicht.

ADVIES BIJ BELEGGING.

168

HET ASSURANTIEHUIS — KEIZERSGRACHT 213 — AMSTERDAM
 TELEF. N. 9569, 1498 en Centr. 52 en 2145

Combinatie van Nederlandsche Verzekering Maatschappijen. - Kapitaal f 10.000.000.-

VERZEKERING tegen TRANSPORT-, BRAND- en INBRAAKSCHADEN
 Directie: F. A. SOREL.

**NEDERLANDSCHE
HANDEL = MAATSCHAPPIJ**

Gestort Kapitaal f 80.000.000.-
 Statutaire Reserve 14.590.545.-
 Buitengewone Reserve 17.000.000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.
 Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
 Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
 ferten. — Incasseringen en Financieringen. — Schrifte-
 lijke of Telegrafische Credieten. — Reiscréditbrieven. —
 Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van
 Effecten en alle andere Bankzaken.

Algemeen Assurantiekantoor DE BAS
 Fluweelen Burgwal 6 - DEN HAAG - Telefoon H. 4659

Bezorgt U elke gewenschte verzekering
 op de billijkste conditiën.

Bank-Associatie
 Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereniging 1853.

ALLE BANKZAKEN.
 Kapitaal en Reserves f 11.500.000.-. Twintig Kantoren

E. DUNLOP & Co.
 Heerengracht 442 Amsterdam

met Kantoren in Nederl.-Indië te Batavia, Semarang,
 Soerabaya, Bandoeng, Padang en Medan.

Export naar Nederl.-Indië, speciaal van alle soorten dranken,
 provisiën, sigaren, sigaretten enz., als: gedistilleerd,
 likeuren, wijnen, cognac, champagne, portwijn, sherry, bieren,
 mineraalwater, limonades. Vleesch- en vischconserven, kaas,
 melk. Geconserv. vruchten, jams, suiker- en chocoladewerken,
 bicuits, zeep, parfumeriën, eau de cologne, patent-medicijnen.

f 26.000.000.-

Omdat de

Z. H. V.

Weteringkade 41
 's-Gravenhage

geen enkel beperkende bepaling
 in haar voorwaarden heeft kon
 zij reeds zulk een belangrijk be-
 drag aan collectieve verzekering
 tegen ziekte afsluiten.

beschikking van den Raad, beslist deze en wordt 3 maanden voedinggeld uitgekeerd. Alles vastgelegd in een wet.

E. Pensioensbeweging.

1°. Op 45-jarigen leeftijd en na 20 jaren arbeid, wordt pensioen toegekend.

2°. Ook wordt pensioen toegekend aan hen, die tengevolge van arbeidsprestatie invalide worden.

3°. Gedurende ziekte ontvangt de arbeider gedurende 3 maanden vol loon, daarna $\frac{2}{3}$ van het loon en daarna de $\frac{1}{2}$.

F. Beweging voor het toekennen van schadeloosstelling.

1°. Ingeval van opdrachten, bij verhuizingen, logeeren op andere plaatsen dan de woonplaats, moet schadeloosstelling worden toegekend voor de werkelijk gedane verplichte uitgaven.

G. Andere bewegingen.

1°. Betere huisvesting voor de arbeiders.

2°. Kosteloze geneeskundige hulp.

3°. Kosteloos onderwijs.

4°. Kosteloze verstrekking van leermiddelen.

5°. Verzorging der schoolkinderen, met inachtneming van vrijen tijd.

6°. Oprichting van scholen, waarin ook onderwijs wordt gegeven in de gezondheidsleer en schoonheidsleer.

7°. Oprichting van volksbibliotheken.

8°. Verbetering van het gehalte der onderwijzers.

9°. Instelling van onderwijzersraden.

(Sinar Hindia, 17 Dec. 1919)

De viering van het Mauloedfeest te Soerabaja. De Garebeg Mauloed is dit jaar (1919) te Soerabaja met meer opgewektheid gevierd dan de vorige jaren; hoogstwaarschijnlijk om reden die dag samenviel met den St. Nicolaasdag der Christenen.

Zooals bekend, is de Garebeg-Mauloed de viering van het geboortefeest van Mohamad, den profeet der Mohamedanen, en gaan de Mohamedaansche Inlanders op dien dag de graven bezoeken van de personen, die op Java den Mohamedaanschen godsdienst hebben ingevoerd.

Zij zijn Ibn Maulana te Cheribon, Malik Ibrahim te Grisse en Raden Rachmad te Ampel (Soerabaja). Het graf van Raden Rachmad ligt geheel achteraan, doch aan de voorzijde van de missig, ter hoofdplaats Soerabaja, hetgeen iederen Inlander daar weet.

Bij het grafbezoek worden allerlei geschenken geofferd, welke den vorigen avond op de pasar malam kunnen worden gekocht en welke markt speciaal voor dat doel wordt gehouden.

Op den dag zelven is het missig-bezoek natuurlijk zeer druk, zoodat de Directie der Staatsspoorwegen zelfs met het personenvervoer op dien dag rekening houdt en expres-treinen laat loopen.

Van het huren van rijtuigen is zoo goed als geen sprake, aangezien de koetsiers bijna allen naar Ampel zijn.

De pasar-malam te Ampel wordt in de van Deventerlaan gehouden.

(Perniagaan van 9 Dec. 1919).

*) Over dezen Raden Rachmad zie men het Koloniaal Weekblad van 5 Febr. 1920, No. 6.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Uitbreiding van het Scheepsbouwbedrijf in China. Evenals de Europeesche oorlog tal van nieuwe industrieën in het leven heeft geroepen en de reeds bestaande heeft uitgebreid, evenzoo heeft die wereldstrijd aan Groot-China de gelegenheid gegeven om zich op de uitbreiding van het scheepsbouwbedrijf toe te leggen. Vooral is dit met groot succes geschied in de groote centra van Shanghai en Hongkong, waar thans scheepsbouwinstellingen worden aangetroffen, die in de werkelijkheid voor die in Europa niet behoeven onder te doen.

De fabrieken te Shanghai zijn van de nieuwste machineriën voorzien en vergroot. Zoo levert de „Kingnan-Dock-Engineering-Works”, die met Ame-

rikaansch kapitaal werkt, machines en ketels met hulp van elektrische kracht.

De scheepswerf is lang 1.5 kilometer en kan schepen van 10.000 ton leveren.

Het droogdok dezer maatschappij is 545 voet lang boven de blokken en 70 voet breed aan de bovenzijde.

De Nicolas Tau Engineering and Shipbuilding Works werkt voor het grootste gedeelte met Fransch kapitaal en beschikt weldra over de geheel voltooide fabriek.

Thans reeds kunnen op de werven 4 schepen van 5000 ton tegelijk op stapel worden gezet.

En behalve schepen, vervaardigt deze fabriek ook ijzeren bruggen, spoorwagens, trammen, enz.

De Shanghai Dock and Engineering Cij. beschikt over 5 scheepsdokken, waarvan het grootste eene lengte heeft van 532 voet boven de blokken en 71 voet breedte. Het kleinste heeft 355 voet boven de blokken en 46 voet breedte.

Alles wordt er vervaardigd met hulp van elektrische kracht.

Op dit oogenblik bouwt men er schepen van 3000 tot 5000 ton, doch weldra zal dit 10.000 ton bedragen. Kleine stoomschepen en motorbooten kan men er ook bestellen.

In Hongkong is het scheepsbouwbedrijf omvangrijker dan te Shanghai, om reden men tijdens den oorlog vele schepen moest afleveren aan Engeland en Noorwegen.

(Perniagaan, 8 Dec. 1919).

Verscherpen van het toezicht op de verspreiding der besmettelijke geslachtsziekte ter hoofdplaats Soerabaja. Het kwaad der besmettelijke geslachtsziekten ter hoofdplaats Soerabaja heeft bij de Chineezers vooral bij de jongeren, zulk een omvang aangenomen, dat X. in de „Pewart Soerabaja” van 10 December 1919 verscherping van het toezicht op de verspreiding daarvan aanbeveelt, in de eerste plaats door de bestaande Chineseche vereenigingen zelve. Doch willen deze daarbij succes hebben, dan zal het noodzakelijk zijn dat de Chineseche vereenigingen te Soerabaja van meer gemeenschapszin blijk geven en op het voorbeeld van Malang trachten zich tot een groote vereeniging aan te sluiten, waarvan meer kracht kan uitgaan dan van den enkeling.

Volgens het oordeel van den schrijver beweert de Europeaan, dat de Chinees een scherpzinnig en verstandig organisator is en dat hij gemakkelijk voor aansluiting is te vinden, doch waarom geschiedt dat niet ter hoofdplaats Soerabaja, vraagt hij, waar men tal van Chineseche vereenigingen aantreft, die de bevordering van de Chineseche belangen beoogen? Elders is dat wel geschied en derhalve kan het te Soerabaja ook.

Onder de maatregelen, die tot bestrijding van de gevolgen van besmettelijke geslachtsziekten kunnen leiden, rekent men ook het geneeskundig onderzoek vóór het huwelijk, doch wanneer men dit aan de jongelieden, zonder dwang, overlaat, komt er zeker niet veel van terecht.

Zelfs het in praktijk brengen van eene wettelijke regeling heeft onderwerpelijk vele bezwaren in, niet het minst om reden de jeugd op dit punt zoo onverschillig is en in den regel, behoudens een enkele uitzondering, met het lot van het nageslacht geen rekening houdt.

Van hare medewerking is men dus allerminst verzekerd en toch zal er iets moeten worden gedaan om het bestaande kwaad zoo mogelijk te bezwaren niet alleen in het belang van het algemeen, doch ook van de jeugd zelve.

Naar de meening van den schrijver kunnen op dit terrein de Chineseche vereenigingen in Nederl.-Indië goed werk verrichten, zoolang er van overheidswegen niets wordt gedaan.

Zij zouden geneeskundige specialiteiten kunnen aanstellen, die, na onderzoek tegen een billijk tarief, verklaringen zouden kunnen afgeven aan trouwplannen hebbende leden, doch daarbij zal morele dwang van de zijde der besturen op den voorgrond moeten staan.

En om dien moreelen dwang beter te kunnen uitvoeren, is het zaak dat de vele ter hoofdplaats Soer-

UTRECHTSCHER BANKVEREENIGING
 OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20 UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en
 Inbraakvrije bewaarkuis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW
 W. RIJKSBN Gzn. 211

Assurantie-Maatschappij „DE IJSEL”
 Deventer.

Goedgekeurd bij Koninkl. Besluiten. 113

.... BRAND-, TRANSPORT-, ZIEKTE-...
 EN ONGEVALLER-VERZEKERINGEN

**INTERNATIONALE
COMMERCIEELE BANK,**
's-GRAVENHAGE, Alexanderstraat 23. 190
KAPITAAL Fl. 5.000.000.—
Telefoon: H 7602. Telegram-adres: ACEBANK.
BEHANDELING VAN ALLE BANKZAKEN.

rabaija aanwezige Chineesche vereenigingen samenwerken.
Het spreekt van zelf dat men, om het beoogde doel te bereiken, verschillende bezwaren zal moeten overwinnen, doch bij energieke goeden wil zullen, volgens schrijver, zeker goede resultaten worden verkregen. (Pewarta Soerabaija, 16 Dec. 1919).

Een niet in de Europeesche bladen vermeld plaats gehad hebbend misdrijf. In de „Pewarta Soerabaija” van 18 December 1919 komt het navolgende bericht voor:

Op één der in de haven van Tandjong Perak (Priok?) liggende schepen had men 3 Chineesche timmerlieden laten komen om eenige herstellingen aan boord te verrichten. Deze gingen op Zaterdag 13 December 1919 in een vaartuig naar het schip toe, doch werden onderweg aangehouden door de politie.

Hoe het nu juist met de aanhouding is gegaan, weet men niet, doch 2 van de 3 timmerlieden lagen plotseling te water. Eén daarvan wist zich met moeite te redden, maar de andere verdronk en zijn lijk is tot heden nog niet aangespoeld.

Deze gebeurtenis heeft in de Chineesche gemeentegroote ontstemming teweeg gebracht en is gesteld in handen van den Chineeschen Consul-Generaal.

De heer Oei-Tjiang-Hwaij begaf zich den volgenden morgen naar den hoofdcommissaris van politie en naar den Resident, en trachtte daar inlichtingen in te winnen.

De Consul-Generaal zal werk van deze zaak maken en wil in geen geval daarin berusten.

LITERATUUR-OVERZICHT.

In- en Uitvoer.

In No. 11 vervolgt de hr. Th. P. C. J. op de Coul zijn beschouwing over „Onze Indische cultures in 1919 en hare vooruitzichten voor 1920. Schr. bespreekt thans het artikel rubber. De rubbercultuur is in Ned.-Indië in den laatsten tijd zoo geweldig uitgebreid, dat zij bijna 50 pCt. van den totalen wereldaanplant bedraagt; de productie is in 1919 de grootste geweest, die tot nu toe in eenig jaar werd bereikt; het staat vrijwel vast dat de opbrengst over genoemd jaar ruim 60 pCt. meer bedraagt dan over 1918. Verreweg het grootste deel der Ned.-Indische productie is in 1919 naar de Vereenigde Staten verscheept. De groote verbruikers koopen thans het ruwe product tot prijzen, die voor de producenten een winst-marge laten van ruim 100 pCt. van den kostprijs. Wel is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat algemeen de productiekosten in onze koloniën zullen stijgen, maar er staat tegenover, dat die kosten bij rubber-ondernemingen automatisch dalen naarmate de plantages het stadium van volle productie bereiken. Ook voor 1920 worden de vooruitzichten voor de Indische producenten gunstig geacht. Wel zal de plantage-productie wederom een belangrijke toename vertoonen, doch de wereldconsumptie houdt daarmee ongetwijfeld gelijken tred.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 51 brengt weder een vervolg der ethnogr. beschrijving van de Lampongers in Zuid-Sumatra (met een merkwaardige plaat: feestgewaad eener jonge Lampongsche). — De heer E. L. K. Schmülling publiceert het eerste gedeelte van „Eene belangwekkende beklanning van den vulkaan Raoen in Oost-Java”. Heel mooie foto's zijn aan dit interessante artikel toegevoegd; die waarop de tochtgenooten en hun dragers zijn afgebeeld, geeft een levendigen indruk van de koude, waarvan de inlanders althans op die groote hoogte (6500 voet) last hebben. — Verder bevat de afl. een stukje Indisch leven van mevr. H. Tobi-v. d. Kop, getiteld „Vendutie”.

Indisch Militair Tijdschrift.

Uit den inhoud van jaarg. '20, afl. 1: Een afstands-masch van infanterie-officierspatrouilles bij de Japanesche garde-divisie. — Nieuwe denkbeelden omtrent samenstelling, gebruik, kaliber, munitie en vervoer van de artillerie, op grond van de jongste oorlogservaringen, door H. J. D. de Fremery. — Een en ander over de aanwending van rook als strijdmiddel, door J. A. van Staveren. — De bestrijding van venerische ziekten. — De duikbootoorlog. — Korte mededeelingen. — In de rubriek Boekbespreking vindt men een vrijwel vernietigende kritiek op een geschrift, hetwelk men hier te lande vergeefs tracht in handen te krijgen. Wellicht wordt het verlangen om er kennis mede te ma-

M. VISSER,

voorh. A. J. ROEBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 214
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

Import van alle Nederlandsch-Indische producten. Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's. Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.
BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

ken wel wat bekoeld, als men genoemde kritiek heeft gelezen. De veelbelovende titel luidt: Jong Indië economisch en militair weerbaar. De economische, politieke en strategische ligging van Indisch-Nederland, door M. F. Lichtendahl, eerste luitenant der infanterie.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Uit den inhoud van deel 59, afl. 6: Het scheepslaboratorium, door Prof. Dr. J. J. van Loghem. — Het lot van pestbacillen in lever en milt van doode dieren, door Prof. Dr. J. J. van Loghem. — Eenige vergelijkende gegevens uit de neuskeel-oorheelkundige praktijk op Java en in Nederland, door Dr. C. E. Benjamins. — Bijdrage tot de kennis van de joodcysten en hunne amoeben, door Y. Rodenhuis. — De toxicologie in Ned.-Indië, door Dr. H. J. van Giffen. — Het voorkomen van Balantidium coli in Ned.-Indië, door S. L. Brug. — Enkele epidemiologische opmerkingen aangaande de griep in de afdeeling Malang 1918, door P. B. van Steenis. — Jaarverslag van de Landskoepknrichting en het instituut Pasteur te Weltevreden, over het jaar 1918.

Het tegelijkertijd uitgekomen Bijblad van deel 60 (No. 1) bevat het verslag over het jaar 1917 van den dienst der pestbestrijding in Ned.-Indië.

Indisch Genootschap.

Het verslag der vergadering van 16 Jan. j.l. is in druk verschenen; het bevat de voordracht van Prof. J. F. Niermeyer over „de ontwikkeling der Javaansche dorpsgemeenschap in den modernen tijd” en de daarop gevolgde discussies, waaraan werd deelgenomen door de h.h. Carpentier Alting, Schmülling, Van der Plas en Van Vollenhoven.

Handelsberichten.

In het No. van 28 Maart is opgenomen het vervolg der beschrijving van de haven van Curaçao (Willemstad) en de inrichtingen welke er mede in verband staan. — Onder het hoofd „Suriname” vindt men eenige bijzonderheden over het aldaar voorkomende rozenhout, met de mededeeling dat binnenkort een uitvoerig artikel over dit onderwerp zal worden gepubliceerd door den houtvester J. W. Gronggrijp, in de „Ind. Mercuur”. — Over Oost-Indië bevat hetzelfde nummer nog korte mededeelingen, getiteld als volgt: Sumatra's Westkust gedurende het 3e kwartaal 1919. — Handelsbeweging van de haven Padang gedurende November 1919. — Rubber, enz.

De West-Indische Gids.

Inhoud der Febr.-afl.: Resumé van het Rapport (1919) der Studie-Commissie van het Suriname-Syndicaat, door J. S. C. Kasteleyn en B. J. Kluyvers. — De beteekenis van het anthropologisch onderzoek op Aruba, Curaçao en Bonaire, door Dr. J. P. B. de Josselin de Jong. — Het mijnwerk der Sociëteit van Suriname op den Van-den-Bempdenberg 1729—1741, door Mr. R. Bijlsma. — De geschiedenis van den koninklijken slaaf, door Aphra Behn (vervolg). — Eerste Kamer der Staten-Generaal (over het Reg. Reglt van Curaçao). — Tweede Kamer der Staten-Generaal (id. Curaçao en Suriname). — Bibliographie.

De Reflector.

Het No. van 7 Febr. bevat een korte beschrijving van een ramp in de res. Kedoe op 13 Jan. j.l. Tengevolge van zware regens heeft toen op den Goenoeng Pajoeng een aardstorting plaats gehad, waardoor het gehucht Kemoetok-Koelon onder de aarde- en moddermassa bedolven is geraakt. Het gehucht telde 114 zielen, waarvan zich slechts 60 wisten te redden; de materiele schade is eveneens zeer beduidend. Een foto van het geteisterde gebied geeft een indruk der groote verwoesting.

Het Indische Leven.

In de Nos. 25 en 26 van dit weekblad vertelt „Burga” de legende van de steenen beelden bij Modjokerto. Het verhaal, waarin een prins en prinses een rol spelen, die ten slotte beiden in steen veranderen, dateert uit het bloeitijdperk van Madjapahit. Nu nog ziet men dicht bij Modjokerto, waar eens het rijk van Madjapahit lag, op een puinhoop van opeengestapelde trachiet-blokken een reusachtig, afschuwelijk beeld met een kolossaal hoofd, waarin groote, uitpuilende oogen en een ontzettend wijden mond met groote slaganden. En dicht bij staat een beeld, half mensch, half vogel, dat met booze oogen naar 't liggende beeld op den puinhoop ziet. De overlevering zegt, dat 't eerste beeld eens de reus Menak Djingah (zoon van vorst Praboe Arimba) was en het tweede de booze prinses van Madjapahit, die door haar eigen schuld dit schrikkelijk lot over beiden afriep.

Algemeen Landbouw-weekblad voor Ned.-Indië.

Na eenige weken, tengevolge eener staking bij den

DE NEDERLANDSCHE SPAARKAS

AMSTERDAM, Rokin 95.

Bijkant.: BANDOENG en 's-GRAVENHAGE.

Kapitaalvorming in 12 jaren door 3 stortingen gedurende 10 jaren.



VRAAGT GRATIS BROCHURE.

De Algem. Spaarverzekering

Anna van Saxenplein 3
's-Gravenhage
Opgericht 1907 199



**COÖPERATIEF
SPAARSYSTEEM**

Alléén in 1919
werd ingeschreven voor
Drie Millioen Gulden

Vraagt gratis Brochure!

NED.-IND. ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ

OPGERICHT IN 1857.

KAPITAAL (geheel geplaatst en volgestort) f 25.000.000.—
RESERVE. f 5.600.000.—

Hoofdkantoor: BATAVIA.

AGENTSCHAPPEN te: Soerabaia, Soerabaia-Simpang, Semarang, Weltevreden, Padang, Bandoeng, Cheribon, Macassar, Djokdja, Medan, Tegal.

AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE
Keizersgracht 573/5 Prins Hendrikplein 14

**BANKZAKEN IN HET ALGEMEEN
UITVOERING VAN EFFECTENORDERS**

RENTE VOOR DEPOSITO's

m. 1 dag opzegg. 2 pCt	gedur. 3 mndn vast 3 pCt
m. 10 dagen „ 2 1/4 „	gedur. 1 jaar vast. 4 „
gedur. 1 mnd vast 2 1/2 „	

GENEESKUNDIG ONDERZOEK

vóór het

70

HUWELIJK

Voorstanders hiervan, op het punt van trouwen, kunnen op kiesche wijze hun doel bereiken door als bruidsgeschenk aan te bieden een polis der

**NILLMIJ ...van...
1859**

Jaarpremie voor f 5000.- uit te keeren op 65 jaar, of eerder bij overlijden, voor 'n 25-jarige f 93.70

's GRAVENHAGE, Veenestr. 1, Tel. H 1389
AMSTERDAM, Keizersgr. 508. Tel. N 9993
UTRECHT, Minrebroederstr. 22. Tel. 2352



Monarch
**Schrijf-
machine**

HOOFDAGENTEN
HEYENBROCK HASELAGER & C^o
AMSTERDAM-ROTTERDAM
DEN HAAG.

Academie des Danses

GERARD J. v. D. MARK

Gediplomeerd Leeraar
BEESTENMARKT 102 TELEF. H. 4871
DENHAAG 159

Grootste Modernste eerste klas Inrichting in Nederland

Wed. G. STREITWOLF

Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

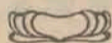
GUMMI SPONSEN
SPONSEN ZAKKEN
BADMUTSEN

151

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma
T. C. B. TEN HAGEN en bij alle Boekhandelaren
 verkrijgbaar :

**De Indische
 Rijsttafel.**

Recepten van een Indisch Kokki.



BEWERKT VOOR HOLLAND

DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Schrijver van „De Moderne Kookkunst”

3DE DRUK.

Prijs: ingenaaid . . . f 0.75

Mantel en Costumemagazijnen

Maison H. SIMONS

Heulstraat 13 Telefoon 2005

Noordeinde 17a ... Telefoon 6537 159

... Mantels, Mantelcostumes, Taillecostumes ...

Avondtoiletten, Blouses, Costumerokken, Peignoirs

Steeds ruime sortering, prima coupe en kwaliteiten.

DE BLOOIS & JENTEN

186

Kantoor en Remise :

Hoefkade 556—564

hoek van Bassenstraat

'S-GRAVENHAGE

TELEFOON H. 9380

REDACTIE KOLONIAAL WEEKBLAD.

Tot steun der Redactie van een Tijdschrift op koloniaal gebied te Amsterdam, wordt **IEMAND gezocht**, op de hoogte der Indische Cultures en met algemeene ontwikkeling. Aangename werkkring, die slechts een gedeelte van den dag vordert. Aanbiedingen onder No. 41L aan het Bur. van dit Blad, Nobelstraat 20, Den Haag.

drukker (firma Nix te Bandoeng), niet verschenen te zijn, is het Alg. Landbouwweekblad weer uitgekomen. Met een entrefilet „de staking geëindigd” opent het No. van 6 Febr. — Verder vervolgt A. de Koning zijn beschouwingen over „Algemeene plantenteelt”. — De hr. J. F. C. Raabe schrijft over middelen ter verbetering van den veestapel op Java en Madoera. — Over een nieuw model sorteerloods voor tabaksondernemingen (uitvinding van den hr. Imhoff) schrijft Dr. R. Broersma. — Verder vermelden we uit de rubriek Landbouwberichten uit Indische bladen de volgende stukken: Ricinusolie. — Een nieuwe suikerfabriek in Banoewangi. — Brand in rubberrookhuizen. — De landbouw in Sumatra. — Verslag omtrent de Gouv. kinanderneming te Tjinjioean (Bandoeng) over 1918 (vervolg).

Geologie van Java.

In het vorig overzicht werd onder het hoofd „De Waterstaats-Ingenieur” o.m. de titel vermeld eener bijdrage van Dr. G. J. N. Hengeveld in het Novembernummer van genoemd maandschrift. Dit zeer belangrijke opstel bevat een geologisch overzicht van Java en Madoera, vergezeld van een geologische kaart, een verbeterde uitgave van die van Verbeek en Fennema, welke niet alleen door nieuwe onderzoekingen op dit gebied op enkele plaatsen verbetering vereischte, maar bovendien in den handel in het geheel niet meer te verkrijgen is. In de beschrijving, bij deze fraai uitgevoerde kaart behoorend, is een nieuwe verdeling van de op Java en Madoera voorkomende gesteenten aangenomen, eveneens in overeenstemming met de nieuwste onderzoekingen.

Eene aankondiging in het Alg. Landb. Weekbl. deelt mede, dat van kaart en omschrijving overdrukken verkrijgbaar werden gesteld, zoodat een ieder, die belang stelt in de geologische gesteldheid van Java en Madoera, zich op zeer billijke wijze daarvan een exemplaar kan verzekeren. De prijs bedraagt n.l. slechts 7/1.50, terwijl bovendien nog een vieriaal bladzijden reproducties van zeer duidelijke foto's een goed denkbeeld geven van de verschillende geologische formaties.

Iedereen, die te maken heeft met den boven- of ondergrond van Java, hetzij op landbouwkundig of industrieel gebied, vindt reeds op deze kaart en in de beschrijving enkele kleine geologische aanwijzingen, die toch van groot nut kunnen blijken te zijn.

De Ingenieur.

In het Nr. van 20 dezer beantwoordt de ir. W. Cool de opmerkingen van den ir. W. Elenbaas, door dezen gemaakt in „De Ingenieur” van 8 Nov. Ao. Po., naar aanleiding eener voordracht van eerstgenoemde: Technische lessen en vraagstukken op het gebied van den Indischen havenbouw.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 12: Berichten van de afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut. No. 2. Vetlevende palmen uit de geslachten Attalea en Maximiliana (Babassu, Cohune en Marsipa), door Dr. J. Temminck Groll. II. Cohunenooten (met afbeeldingen). — De toestand van de suikerindustrie in Podolie en in Polen. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. (Emigratie van Javanen en Soendaneezen naar de Buitenbezittingen, enz.). — Koloniaal Museum. Afd. Handelsmuseum. Literatuur over vetten, oliën en wassen.

Gezagvoerder W. Bagchus. †

In de rubriek Personalialia bevat bovengenoemd Ind. Merc. Nr. het volgende bericht: Met leedwezen vernemen wij het overlijden van den heer W. Bagchus, tot aan den oorlog actief dienend gezagvoerder van den Rotterdamschen Lloyd, welks meeste passagiers hij op gelukkige wijze heeft overgevoerd, terwijl het hem ook nog gegeven was het gezag uit te oefenen op het nieuwe en grootere type der mailbooten, waarvan de Insulinde de eerste was.

De vele passagiers, die de heer Bagchus naar de tropen heeft gebracht en vandaar weer huiswaarts leidde en bij wie de overledene in hoog aanzien stond, zullen steeds den man blijven herdenken, die er altijd een eer in stelde hen aan boord ter wille te zijn en die zeker allen zijn vrienden werden en bleven.

Orgaan van de Vereeniging „Indië Weerbaar”.

We vestigen alsnog de aandacht op den inhoud van afl. 4 van den 2en jaargang (Oct. 1919) van „Indië

Weerbaar”, welke in verschillende opzichten belangwekkend is. Ten eerste bevat het een artikel van den hr. H. E. Steinmetz met behartenswaardige wenken over het reizen in den Archipel. — Paideia besluit een beschouwing, getiteld „Economie en ethiek”. — Verder een geschiedkundig overzicht van de verdediging van Ned.-Indië, samengesteld uit Koloniale Verslagen. „De militaire positie van Ned.-Indië”, door E. A. A. van Heekeren en het rapport der Staatscommissie voor de verdediging van Ned.-Indië. — Ten slotte een aan het Bataviaasch Handelsblad ontleend artikel „Indië Weerbaar in de dagen der Compagnie”, vermeerderd met eenige kiekjes betrekking hebbend op den Mardijker „Majoor Jantji”. De inhoud van dit artikel was er niet minder interessant om geweest, wanneer de schrijver de bron waaruit hij putte niet in een geheimzinnig waas had gehuld, door aan te vangen met „In een der afleveringen van een Nederlandsch tijdschrift verscheen onlangs een zeer interessant en fijn gesteld artikel, waarin de auteur, een bekend Oost-Indisch geschied- en kroniekschrijver, een beeld geeft van de verschillende compagnieën..... enz.”

We kunnen de verleiding niet weerstaan dit even te verduidelijken, gedachtig aan het eere wien eere toekomt. Zie n.l. Dr. F. de Haan, De laatste der Mardijkers (Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië. dl. 73, 1917, blz. 219 vgg.).

* * *

Ten besluite nog eenige titels:

Verslag over de in 1917 genomen proeven met het opzamelen van bevoeiingswater gedurende den nacht in wadoeks van beperkten omvang, teneinde dit water overdag voor bevoeiingsdoeleinden te benutten, door Ch. G. Cramer. (Weltevreden, G. Kolff en Co.).

De uitbarsting van den Kloet. Album, bevattende 20 reproducties naar fotografieën van de ateliers Kurkdjian en Herrmann te Soerabaja, welwillend afgestaan o.a. door H. M. de Koningin. (Amsterdam, uitgave van de N. V. tot Exploitatie van het Tijdschrift „Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw”).

Eenige opmerkingen bij het ontwerp-ordonnantie van de rechtsverhouding tusschen werkgevers en de assistenten op de landbouwondernemingen ter Oostkust van Sumatra (vervolg en slot), door J. Z. van Dijk. (De Cultuurbond. No. 18. 15 Jan. 1920).

Betekent de lage stand van de Deutsche valuta den ondergang van de Zending der Broedergemeente in Suriname? (Berichten uit de Heiden-Wereld, 25 Febr. 1920).

De voorstellen der Ned.-Indische Bezoldigings-Commissie, door F. Treffers. (De Militaire Spectator, Febr. 1920).

Bij het eeuwfeest van Multatuli's geboorte, door M. Padberg. (Studien. 1920, bl. 17).

Aanteekeningen omtrent de avifauna van Deli (Sumatra's Oostkust), door D. J. van Balen; en: Over vogels van Deli (Sumatra). (Jaarb. Club Ned. Vogelk. No. 9, 1919).

Multatuli en zijn „Vorstenschool”, door J. Saks (= F. M. Wiedijk). (Groot Nederland. 1920, bl. 102).

Suriname.

In ons vorig nummer haalden wij eenige zinspreken aan uit het voorwoord van het Rapport der Studie-Commissie [van het Suriname Studie-Syndicaat] naar aanleiding van haar bezoek aan Suriname.

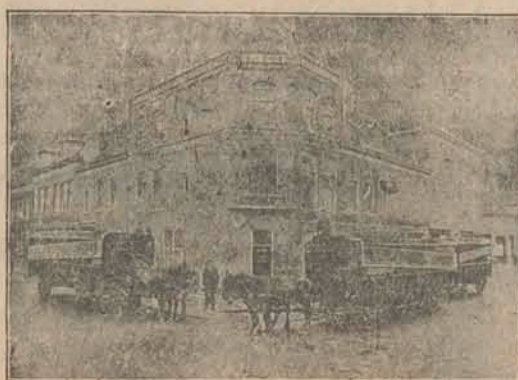
De lezing van het uitvoerige, met buitengewone zaakkennis samengestelde en vlot geschreven rapport was ons een waar genoegen. Op elke bladzijde ontwaart men, dat hier zakenmensen van het beste type aan het woord zijn, mannen met scherp inzicht en breede opvattingen, die niet bang zijn voor groote, afdoende maatregelen.

De opzet van het rapport is practisch. Op het voorwoord (van de hand van den leider van het Syndicaat, den heer Kasteleyn) en een korte inleiding, volgt een beknopte beschrijving van land en volk. In dit hoofdstuk trekt vooral de aandacht de voorgestelde organisatie van het Departement van Landbouw in Suriname. Dan volgt een uitgebreid overzicht van den landbouw, waarin elk onderdeel uitvoerig wordt behandeld, eerst de bestaande cultuuren

Verhuizingen en Transporten.

BEHANGERIJ EN STOFFEERDERIJ

Groote, ruime, droge Bergplaatsen ter bewaring van Inboedels.



Koninklijke West-Indische Maildienst

Amsterdam

Passagiersdienst

naar en van **SURINAME** en **CURAÇAO**, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haïti.

daarna landbouwproducten, waarvan de verbouw zou kunnen beproefd worden. Hier hadden nog eenige andere genoemd kunnen zijn.

Zeer belangrijk zijn ook de beschouwingen over den kleinen landbouw. In dit hoofdstuk wordt ook gesproken over de kolonie van de afstammelingen der Hollandsche boeren nabij Paramaribo. De Studie-commissie kan, gezien hetgeen de Hollandsche boeren en hunne nakomelingen in 75 jaar bereikt hebben, niet enthousiast zijn voor het kolonisatieplan van den heer Leys.

Een zeer interessant hoofdstuk is ook dat over Boschexploitatie (hout, balata, mangrove en andere boschproducten). Terloops deelen wij hier mede dat — volgens de „Handelsberichten” van 18 Maart — binnenkort van de hand van den heer J. W. G. O. n. g. r. i. j. p., houthvester in Suriname, thans met verlof hier te lande, een uitvoerige beschrijving van het Surinaamsche rozenhout in „De Indische Mercur” zal verschijnen.

In het hoofdstuk over den mijnbouw wordt o.m. aangeteekend, dat de creolenbevolking zeer geschikt is voor het goudbedrijf en er gaarne in werkt. Het belangrijkste hoofdstuk van het rapport is o.i., dat over het **arbeidersvraagstuk**, welk van alle kanten bekeken wordt.

Het slothoofdstuk — onder het motto: „Trect de voorgaande misslagen in geen consequentie”. J. P. Coen (Brief van 29/9/1618) — heeft tot hoofd: „Maatregelen tot verbetering van den toestand in Suriname”. Liet onze ruimte het toe, wij schreven hier een groot deel van het hoofdstuk over. Nu dat niet het geval is, bepalen wij ons tot de volgende aanhalingen:

„In den laatsten tijd heeft de opvatting over de verplichtingen, die een mogendheid tegenover hare koloniën heeft, een groote wijziging ondergaan. Mochten deze vroeger meer beschouwd worden als objecten, waarvan men zooveel mogelijk profijt trachtte te trekken, tegenwoordig staat op den voorgrond de verplichting de kolonie tot ontwikkeling en zelfstandigheid te brengen. Wat Suriname betreft is Nederland daarin allermint geslaagd, hetgeen niet aan de kolonie zelf kan worden toegeschreven, want het daaraan grenzende maar minder vruchtbare Demerara, dat tot 20 April 1796 ons toebehoorde en daarna in Engelsche handen overging, is thans finantieel geheel onafhankelijk en maakt een gansch anderen indruk dan Suriname, niettegenstaande beide landen op genoemd tijdstip in denzelfden primitieven toestand verkeerden.....”

„Op het oogenblik dat Nederland er toe besluit om in een betrekkelijk korten tijd de bedragen beschikbaar te stellen, die het anders in een groot aantal jaren zal moeten toestaan, zonder de kolonie noemenswaardig vooruit te brengen, wordt wellicht ook de mogelijkheid geboren, dat Nederland voor goed van het subsidieeren van Suriname verlost wordt, want, wordt dit geld nuttig en praktisch besteed, dan zal het zoo vruchtbare Suriname, evenals zoo menig vroeger verwaarloosde onderneming, spoedig in staat zijn de aan haar ontwikkeling bestede gelden terug te betalen.” (In het Rapport vet gedrukt).

En nu de conclusies:
„Had Nederland een gedeelte der vele miljoenen, die het nu reeds aan de kolonie ten koste gelegd heeft, te rechter tijd aan haar geleend, dan is er geen motief aan te voeren, waarom Suriname niet even goed als het minder vruchtbare Demerara reeds lang finantieel onafhankelijk zou zijn.

Nog is het niet te laat, al zal Nederland ook veel grotere bedragen beschikbaar moeten stellen, dan waarmede het op het juiste moment, toen er zoo dringend om gevraagd werd, had kunnen volstaan.

Door deze les uit het verleden ter harte te nemen, met inachtneming van het door de Welvaart-Commissie voorgestelde finantieele plan, thans te besluiten de eerste jaren de gelden aan de kolonie te leenen, die anders hoogstwaarschijnlijk in den loop van een groot aantal jaren in den vorm van subsidies zonder resultaat aan de kolonie geschonken zullen worden, kan Suriname tot ontwikkeling en



G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

Hoffleveranciers.

DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

finantieele onafhankelijkheid gebracht worden, indien de gelden besteed worden:

1e. Aan het in goeden staat brengen van veel dat thans verwaarloosd is (wegen, loozingen, kanalen etc. etc.).

2e. Aan het onverwijld invoeren van voldoende immigranten voor de door gebrek aan werkrachten snel achteruitgaande plantages.

3e. Aan de bevordering der immigratie en kolonisatie in den uitgebreidsten zin des woords, door eigen werving op Java, speciaal voor het vervoer van emigranten ingerichte scheepvaartverbindingen, aanleg van irrigatiewerken voor de vestigingsplaatsen van immigranten.

4e. Aan de uitrusting van een aan alle eischen des tijds beantwoordend departement van landbouw, handel en nijverheid.

5e. Aan de uitbreiding der communicatie-middelen, zoowel in de kolonie als met de buitenwereld, door wegen, kanalen, draaddooze telegrafie, etc.

6e. Aan verbetering van den hygiënischen toestand.

Voor deze hulpverlening aan Suriname stelle Nederland den eisch, dat de in de koloniën te heffen belastingen in een meer billijke verhouding tot de hier te lande te betalen belasting gebracht worden; de kolonie ook van haar kant dient het uiterste te doen om tot ontwikkeling te komen, waartoe alle tot werken geschikte inwoners het hunne zullen moeten bijdragen.

Gaat deze eerste krachtige poging van Nederland om Suriname te ontwikkelen vergezeld van:

1e. het terugbrengen der verlaten plantages in het domein;

2e. het aanmoedigen van vreemd kapitaal;

3e. een verandering in den bedrijfsvorm der plantages;

4e. een uitbreiding van het kapitaal van de Cultuurbank;

dan twijfelen wij niet, of Suriname gaat een goede toekomst tegemoet en zal binnen niet al te langen tijd finantieel onafhankelijk zijn.”

Het woord is nu aan de Nederlandsche Regeering en aan de Staten Generaal. Daarna aan den Nederlandschen ondernemingsgeest. Nu of nooit!

Curaçao.

Spoken.

„Voz di Pueblo” bespreekt ons stukje van 15 Januari 1920 in een hoofdartikel, en betoogt, dat er in de kolonie veel meer sympathie voor de Vereenigde Staten bestaat, dan wij wel zouden denken, en voegt ons toe: „Collega, herziening van uwe meening omtrent deze zaak is een eisch der werkelijkheid.” Waarom daaraan onmiddellijk moet voorafgaan: „Geen wonder, dat het K. W. zijne overtuiging niet wil prijsgeven,” begrijpen wij niet. Als „Voz” zegt, dat er eene eenigszins beteekende strooming, als bovenbedoeld, bestaat, nemen wij dat als feit aan. Wij zijn niet in de kolonie en kunnen ons dus niet rechtstreeks rekenschap geven van hetgeen daar plaats vindt dan door de pers en door persoonlijke berichten. Het beweren van de heeren Lansberg en Winkel, wier bekwaamheid als raadsleden wij gaarne erkennen, kwam ons eene weinig gedocumenteerde bewering voor. Wanneer nu blijkt, dat deze heeren uit kieschheid zich sober uitgedrukt hebben, aanvaarden wij ook dit. Moge „Voz” een wakkere bondgenoot zijn in den strijd tegen het — zij het nog slechts uit de verte — dreigende gevaar.

De Buitengewone Inkomstenbelasting.

De Gouverneur heeft uitvoerig geantwoord op het bezwaarschrift van den Kolonialen Raad. De groote nood van de Koloniale kas is aanleiding geweest, dat de verordening nog niet is ingetrokken. Ware dit geschied op 1 Mei 1919 in plaats van op 1 Mei 1920, gelijk nu in het voornemen ligt, dan zou de Koloniale kas ruim f 70.000 gederfd hebben, waartegenover slechts een „zeer abnormaal hoog” bedrag aan

DRUKKERIJ

TEN HAGEN

Nobelstraat 20 .: Den Haag

Telef. Interc. 2793

*Beleefde aanbeveling voor
de levering van alle voorkomende
Drukwerken als:*

- | | |
|---|--|
| <p>AANDEELEN
ADRESKAARTEN
ADVIESKAARTEN
BALBOEKJES
BESTEKKEN
BILJETTEN
BORDERELLEN
BRIEFKAARTEN
BRIEFPAPIER
BROCHURES
CATALOGI
CIRCULAIRES
CONTRACTEN
CONVOCATIES
DIPLOMA'S
DISSERTATIES
EFFECTEN
ENVELOPPEN
ETALAGEKAARTEN
ETIQUETTES
FACTUREN
FORMULIEREN
INTEEKENLIJSTEN
INPAKPAPIER
JAARVERSLAGEN</p> | <p>KANTOORBOEKEN
KWITANTIËN
LABELS
MAANDBLADEN
MEMORANDUMS
MENU'S
NOTA'S
OBLIGATIËN
PROGRAMMA'S
PRIJSCOURANTEN
RECLAMEKAARTEN
REGISTERS
REGLEMENTEN
REKENINGEN
SERVETTES
STATUTEN
STROOIBILJETTEN
TABELLEN
TEKSTBOEKJES
TIJDSCHRIFTEN
VAKBLADEN
WEEKBLADEN
WERKSTATEN
WISSELS
ENZ. ENZ. ENZ.</p> |
|---|--|

**SPECIALE INRICHTING VOOR
GOED OPENLIGGENDE
KANTOORBOEKEN**



J. M. VAN KEMPEN & ZONEN

Kon. Ned. Fabriek van Gouden en Zilveren Werken.
VOORSCHOTEN.

FILIALEN te Weltevreden, Rijswijk 17; 198
s-Gravenhage, Plaats 2; Rotterdam, Hoofdsteeq 26;
Utrecht, Choorstraat 32; Middelburg, Lange Delft 138.

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN

Eigen kantoren der Maatschappij te AMSTERDAM, HONG-KONG, SOERABAIA, KOBE en SAN FRANCISCO.
Geregelde stoomvaartdiensten tusschen
Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN

(Onder Directie der Java-China-Japan Lijn).
Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië
en San Francisco.

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ

Centraal Meubelmagazijn
 = „DUINOORD” =
 Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624

STOFFEERDERIJ MEUBELMAKERIJ

L. E. NIEUWENHUIZEN
 LEIDEN - HOLLAND 126
Blikgroenten: Rood etiket (beste kwaliteit)
 Groen „ (tusschensoort)
HUISHOUDGROENTEN merk „Sleutels”
 SPECIALITEIT IN GEZOUTEN GROENTEN

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA
 LEIDSCH KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.
 Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.
 DAGELIJKS RIJSTTAFEL.
 NDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.
 KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
Lift. Centr. Verwarming

Piano's en vleugels
DUCANOLA
 NON PLUS ULTRA
 F. A. C. F. VAN DER DOES
 LANGE HOUTSTRAAT 9
 DEN HAAG
 BREDA-MAASTRICHT
 Vraagt catalogus

Olympia Theater
 Prins Hendrikplein 3 Tel. H. 9521
Passage-Bioscope
 Telefoon H. 3731
 Elken Vrijdag nieuw afwisselend programma
 Olympia Theater 'doorloopende voorstelling, aanvang acht uur.
 Plaatsbespreking kan per telefoon geschieden.

Adverteeren doet verkoopen.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst
 tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.
 Uitvoering dienstrengelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

opcenten op de gewone inkomstenbelasting een equivalent zou hebben kunnen zijn. Ook is de heffing in 1919/20 billijk, omdat in dit jaar geheven wordt van de winsten in 1917 en 1918 gemaakt en juist in die jaren zijn in de Kolonie winsten gemaakt, die te danken zijn aan de groote veranderingen in het verkeer en de behoeften, welke de oorlog teweeg bracht. Over de bezwaren, door den Kolonialen Raad tegen uitlegging der wet geopperd, onderhandelt de Gouverneur nog met den Minister van Koloniën.

Uitkeering in eens.
 Aan den Kolonialen Raad is voorgesteld ook aan de Curaçaosche ambtenaren een maand extra-salaris over 1919 te betalen. Eenigszins onduidelijk komt ons deze bepaling voor: „mede wordt ten behoeve van het personeel bij het bijzonder onderwijs een maand salaris uitgekeerd, berekend naar een twaalfde gedeelte van het bedrag in 1919 aan subsidie uitgekeerd aan het bijzonder onderwijs.” Beteekent dit, dat dit salaris niet rechtstreeks aan de gegadigden wordt uitbetaald, en dat het geheele subsidie-bedrag voor de berekening in aanmerking komt? Dit zou ons dan niet juist voorkomen.

Emigratie.
 In Januari zijn weer niet minder dan 280 Arabieren naar Cuba vertrokken, gelijk de „Amigoe” mededeelt.

De Hulp-Landbouwkundige.
 Blijkens een bericht in de „Staatscourant” is de heer G. van der Plaats te Berlikum ter beschikking gesteld van den Gouverneur van Curaçao, ten einde te worden belast voor den duur van ten minste drie jaren met de waarneming van de betrekking van assistent-landbouwkundige, voorloopig met bestemming voor de Bovenwindsche eilanden in die Kolonie. Zoals men weet, heeft de Koloniale Raad de voor hulp-landbouwkundige uitgetrokken gelden bij de behandeling der begroting afgestemd, en geraden den landbouwkundige van Curaçao naar St. Martin te verplaatsen. De Regeering heeft de bedoelde posten echter hersteld en de Kamers zijn meegegaan. Wat nu echter die voorloopige bestemming voor de bovenwindsche eilanden beduidt?

Hard-gaat-ie!
 De Tweede Kamer heeft het wetsontwerp tot wijziging van het Regeeringsreglement (geldelijke gelijkstelling van het bijzonder met het openbaar onderwijs) reeds aangenomen. Zonder beraadslaging of stemming.

Enz. Enz.
 De heer is benoemd tot Koloniaal schrijver, secretaris van den Raad van politie, notaris, scheepsmeter en hypotheekbewaarder op Bonaire.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Neutraal, ook voor de zaak van Groot-Nederland.
 Bij den strijd in de Belgische volksvertegenwoordiging, waarbij de afgevaardigde Hubin, met behulp van onware of schieff weergegeven voorstellingen, stemming tegen Nederland trachtte te maken, kon terecht verklaard en verzekerd worden, dat van Nederland uit geen pro-Vlaamsche of anti-Waalsche invloeden op België inwerken. Voor hen, die Hubin en zijne aanhangers te bestrijden hadden, gaf dit kracht van bevoegd, en van een politiek standpunt bezien is dit afzijdig houden van Nederland ook als een daad van goede buurmenschap te waardeeren. Maar desalniettemin is er in ons flegmatisch, als onverschillig toezien bij hetgeen onze stamverwanten en taalbroeders te verduren hebben om hunne gehechtheid aan stam en taal, is er in dat koud blijven bij de hatelijken, die aan het adres van ons land en ons volk uitgesproken worden, is er in dat niet uiten van eenig meegevoel met de Vlamen, waar zij opkomen en moedig strijden voor gelijke rechten van Vlaam en Waal, is er in dat gebrek aan belangstelling, aan wederkerigheid van ons ten opzichte van de zuidelijke broeders, toch iets dat als een tekortkoming, als een ontbreken van verwantschapsbesef, pijnlijk aandoet en verwondert. Onze houding inzake het Leuvense studentencongres heeft gelukkig wat gloed doen ontbranden.

Instituut W. G. TAANMAN
 INTERNAAT EXTERNAAT
 de Perponcherstraat 105 de Perponcherstr. 101-103

- Afd. A. Opleiding voor eindexamen H. B. S. 5-j. c. Inst., voor de Marine Milit. Academie, Cand. O.-I. ambtenaar.
- Afd. B. Opleiding voor Staatsexamen A. en B.
- Afd. C. Opleiding voor Cadettensch., Zeevaartsch., Middelb. Kol. Landbouwsch., Machinistensch., enz.
- Afd. D. Lager Onderwijs voor Leerl. van af 6 jaar. Opl. 1ste kl. Gymn. en H. B. S.

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM
 Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL.
 LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

Ditzelfde geldt voor den strijd, die onze stamverwanten in Zuid-Afrika voeren. Wij hebben hierop in de rubriek al meer gewezen, maar het wordt nu weer de waarheid door het gebrek aan belangstelling eerst voor hetgeen de verkiezing van het parlement daar zou kunnen brengen en nu voor hetgeen de uitslag zou kunnen gebracht heeft.

Daar is een partij, die het best vindt, dat Z. Afrika een Britsche kolonie blijft en die dan ook niet betoert vraagt dan de banden met het „moederland” nog maar wer aan te halen. Zij heet die der Unionisten. Een andere partij voelt wel wat voor een vrij Zuid-Afrika, maar zij mist het vertrouwen in haar eigen land, zoodat zij dezen niet sterk en knap genoeg acht om eigen beenen te staan, zij meent dat 't voorhands van de goede ontwikkeling van 't land niet alleen beter maar zelfs bepaald noodig is onder Britsche voogdij te blijven. Zij heet de Zuid Afrikaansche partij, de Z. A. P., en heeft generaal Smuts tot leider. Dan is er de partij der Nationalisten, met generaal Hertzog als leider, voor wie de vrijheidsgedachte boven en vooraan staat. In Nederland zijn er wel mensen, die het standpunt der Zappen als het meest verstandige en meest praktische beschouwen. Wie zelf de vrijheid geniet, weet vaak niet meer hoe de afhankelijkheid drukt en kwelt. Wie hiervoor echter nog niet afgestompt is, moet van den strijd der Nationalisten te meer gevoelen, omdat het er om gaat het land van 't recht oud-Hollandsch Boerenvolk weer geheel vrij en onafhankelijk te maken. De stembusstrijd op 10 Maart gestreden ging het vóór of tegen die leuze, als richtsnoer voor Zuid-Afrika's toekomstpolitiek. En die strijd is door de Nationalisten gewonnen.

De Unionisten hadden door geheel het land te zamen minder kandidaten gesteld (50), dan de helft van 't totaal aantal vertegenwoordigers (134). Behalve de vermelde partijen dong ook de Arbeiderspartij mee, heeft verbazend in aanhang gewonnen, maar zij heeft door het aantal van slechts 5 leden, dat zij tot nu toe in 't Parlement heeft, bij dezen strijd er niet aan gedacht regeeringspartij te kunnen worden. Bijkomende wenschen en geschilpunten brachten wat schakeering in den veldtocht, maar in hoofdzaak liep hij om de vraag: 't Britsche rijk danwel Zuid Afrika eers?

De partijverhoudingen zijn:

Oude Parlement.		Nieuwe Parlement.	
Z. A. P.	52	Z. A. P.	52
Unionisten	38	Unionisten	38
Nationalisten	27	Nationalisten	27
Arbeiders	5	Arbeiders	5
Onafhankelijken	6	Onafhankelijken	6
Onbezette zetels	2	Herstemmingen	2
Totaal was	130	Totaal wordt	130

*) Met groote kans voor de Nationalisten.

Voor geen partij alleen een regeeringsmeerderheid, maar zelfs als de Z. A. P. en de Unionisten, die elkander bij den stembusstrijd geholpen hebben, zouden willen samengaan, komen zij nog niet tot de helft. Zoodat voor de Arbeiderspartij als voor de Nat. is nog van te teekenis, dat hun candidaat in eenige districten slechts met een kleine meerderheid verslagen is (er is geen evenredige vertegenwoordiging), waardoor de uitslag nog sterker in hun voordeel spreekt, want dit verschijsel wijst voor een groeiende partij evenzeer op winst als 't voor een teruglopende partij op verlies wijst.

De Nat. zijn de sterkste partij geworden. Alleen kunnen zij de leiding nog niet op zich nemen, maar welke combinatie het ook moge komen voor de zaak van Groot-Nederland, die geen politieke zaak is, is deze politieke overwinning in elk geval van groot belang.

Wel telt de Z. A. P. ook heel veel goede, echte Boeren, maar de partij van 't Hollandsche of Dietsche element bij uitnemendheid is toch die der Nationalisten. Zij is dit ook weer en te meer juist door het standpunt van den vrijheidseisch boven alles. Haar overwinning moet de toenadering van Zuid-Afrika tot Nederland bevorderen.

Wij hadden zoo gaarne gemerkt, dat vélen in Nederland dit hadden meegevoeld en hieraan uiting hadden gegeven. Terwijl datgeen wat de Nederlandsche regering in moeie en dappere neutraliteit doet, in het buitenland vrij algemeen met verachtmaking en kleinering bejegend wordt, spreken stamverwanten in Vlaanderen en Zuid-Afrika het duidelijk uit trotsch op de verwantschap te zijn. Maar bij den moeilijken strijd die zij in hun land zelf voeren, komt vaak geen slechts een te flauw geluid uit Nederland hun medegevoel getuigen. Dat is nu weer de schaduwzijde van onze neutraliteit, die zoo o.i. te ver gedreven wordt.

PERRY & CO.
 Kalverstraat 93-95-97-99 - AMSTERDAM
 ARNHEM - UTRECHT - 's-GRAVENHAGE
HUTKOFFERS

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

**N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL**

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
Noordwal 4, Tel. 2461Filiaal: ARNHEM
Eusebiusbl. singel 1a, Tel. 195**Vereeniging OOST en WEST.**

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.**INFORMATIE-BUREAU** ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10-12 v.m. en 2.30-4 nam.**TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggaban“**, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West“, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar 5 cent, porto f 0.01 $\frac{1}{2}$;
- b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
II. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FOHMAN.
Prijs per exemplaar f 0.50 en f 0.04 $\frac{1}{2}$ frankeerkosten.
- c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.
- No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 $\frac{1}{2}$ frankeerkosten.
- No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuker-Industrie. (2de, verbeterde druk).
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht)
- No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht).
- No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk).
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 $\frac{1}{2}$ frankeerkosten.
- No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 $\frac{1}{2}$ frankeerkosten.
- No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk).
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 $\frac{1}{2}$ frankeerkosten.
- No. XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- d. Emancipatie-Toespraak door Th. A. C. CONVALINS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.01 $\frac{1}{2}$.
N.B. Beleeft verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10-12 en van 2-4 uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Muziek- en Zanglessen.
Lessen in moderne talen.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.
- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Kinderjuffrouw in Indië.
Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Beijls Ballotstraat 15.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West“, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
- Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
- B. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
- P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
- J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
- B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
- A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
- Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstuk.
- H. J. VERMEER, François Valentijnstr. 97, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
- LEDEN**, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“Neutrale School voor M.U.I.O. Jongens en Meisjes.
2de Schuifstraat 332 (Duinoord), Den Haag. 188Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.

Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.

Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.



HOPLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZOON
WijnhandelarenFiliaal: 's-Gravenhage Heemskerckstr. 1a
Hoofdkantoor: Amsterdam Binnenkant 25
Filiaal: Arnhem N. Plein 15
Filiaal: Gorinchem O. Vischmarkt
Tel. H. 3493. Intere. Tel. 389. Tel. 280. Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Expert speciale conditiën.

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM“

Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947

DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
— ORGELS —**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG

BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Brenge een bezoek aan „Boeatan“, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid.

**Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.**



FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773.



**Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.**

MAGAZIJN VAN
Heerenhoeden en Pelterijen,
EDUARD PELGER,
Prinsestraat 35 - Den Haag,
Telefoon No. 3902.

F^a G. J. Hilbrink
Heeren- en Dames-Kleermakers.
Bontwerkers.
's-Gravenhage
Daendelsstraat 8. Tel. N. 6882
Lid der N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.
Mooie collectie Bontstellen
Seal Bisam Mantels

P. J. VEELO & Z^{VEN}
DEN HAAG
Lange Houtstraat 15^e :: Tel. H. 6655
**.. WONING ..
INRICHTING**
Behangerij Stoffeerderij

Piano's, Orgels, Vleugels, Auto-piano's.
PIANO's in huur f 6.— per maand,
desgewenscht in huurkoop, bij
L. C. JACOBI, vh. Chef Firma J. F. CUYPERS,
Regentesselaan 123, bij Reg.pl. **SOERABAIJA.**
Tel. H. 1403, 's-GRAVENHAGE.
STEMMEN - VERHUREN - REPAREREEN

JOH. ZWART
TECHN. INSTALLATIE-BUREAU VOOR AANLEG
ELECTRISCH LICHT, ELECTRO-MOTOREN, VER-
WARMING, HUISTELEFOONS EN SCHELLEN
H. 3743
Bureau en Magazijnen: **REINKENSTRAAT 22**
.. nabij Halte Laan van Meerdervoort H. S. M. ...

O. J. STUUT, 'S-GRAVENHAGE
CHARLOTTE DE BOURBONPLEIN 28 - TELEF. 507
Comestibles - Koloniale Waren
UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT ARTIKELEN
PRIMA WAREN.
Bediening aan huis zonder prijsverhoging

Oudste en Soliedste Adres
Opgericht Ao 1781



HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL
voorheen VAN HOUTEN & Co
Grote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4
Manufacturen
Witte Goederen
Karpetten
Loopers
Ledikanten
Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen
**Groote sorteering
Slaapkamer - Ameublementen**

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.
SPORTARTIKELEN
TRUIEN
GOLFERS (Sportmantels)
MUTSEN
KOUSEN
ECHARPES
HANDSCHOENEN
voor Dames Heeren en Kinderen

Instituut LAURILLARD
OPLEIDING voor verschillende
examens en ambten, zooals Staats-
inrichting M. O., Staatshuishoudk.
M. O., Gemeente-administratie,
Boekhouden. De opleid. geschiedt
ook **schriftelijk** in Nederland en
Kolonien met zeer goede resultaten.
Prospectus en lijsten met namen
en adressen van **vierhonderd en
vijftig geslaagden** worden op
aanvraag gratis toegezonden door
Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD,
Oranjeplein 102 - Den Haag
Telefoon 6225

J. P. C. NICOLAI & ZOON
HOF-KLEEDERMAKERS
Kanaalstraat 2 Telef. H. 3146
's-GRAVENHAGE
Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

Modemagazijnen
van Bommel
Vlamingstraat 8-10
Prins Hendrikstraat 98-106
Handschoenen
in stof en leder
Kousen en Sokken

P. B. VAN MOORSEL & CO
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag
**Geedkoopst adres voor het geheel
of ged. installeren van woningen.**

Holland-Canada Hypotheekbank
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te Den Haag en J. G. COSTER te Winnipeg.
5 pCt. Pandbrieven tegen beurskoers.
Uitstaand bedrag Pandbrieven ongeveer f 22.000.000.

Drukkerij ten Hagen levert tegen billijken prijs drukwerk dat aan bijzondere eischen voldoet